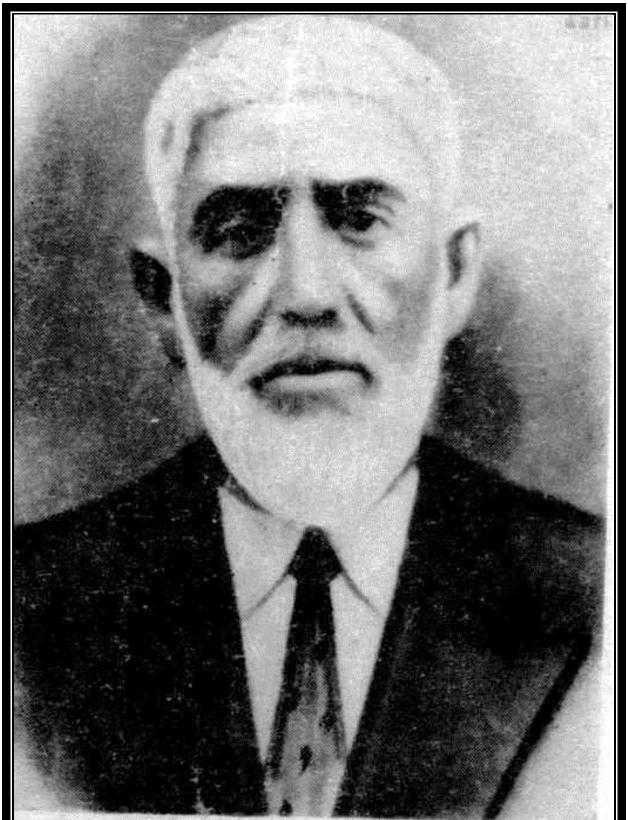
ALLAH TEÂLÂ'NIN ZÂTI NEREDEDİR?

YAZAN
Merhum Müderris, Hâfız Âdil Efendi
Gelecek Asırların Büyük Adamı

Hazırlayan
Şerafeddin DEMİRCİ

Merhum Müderris
Hâfız Âdil Efendi

ALLAH TEÂLÂ'NIN ZÂTI NEREDEDİR?

بِسْـــمِ اللهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على رسولنا محمد
وعلى اله وصحبه وورثه اجمعين نستعين من نوره
بحرمة اسمائه اجمعين

Rahman ve Rahîm olan Allah Teâlâ'nın bütün isimlerinin ifade ettiği güçlerin yardımıyla yazmaya başlarım. Bütün hamdü şükür ve senalar Allah Teâlâ Teâlâ'ya özgüdür.

Allah Teâlâ'nın acıması, Meleklerin bağış dilemesi, inanırların duası her türlü selâtü selâm Peygamber efendimize, onun Al-ü eshâbına Ehlibeyt ve vârislerinin üstüne olsun. (Âmin)

Allah Teâlâ'm seni olduğun gibi tanımayı ve tanıtmayı bana nasib et. Bu hususta yardımını benden esirgeme. Kalemimin hata üzere işlemesine fırsat verme. Hangi gücünü öğretmek için kaleminle ifadeye çalışacaksam kalemime o gücünün hâkim olmasını uluhiyyetinden istiyorum. Bu yirmibeş yıllık ısrarlı isteğimi reddetmeyip kabul buyurduğunuzu ilmi gücümün bana verdiği cesaretten anlıyorum. Özlemini çektiğim ilmi

yardımınızı görünce senin güçlerini senin kullarına tanıtmak zorunda kaldım.

Senin güçlerini tanıtan ilâhiyat Profesörlerinin kaleminden çıkma okuduğum yüzlerce eser beni bu işe bu kadar zorluyamamıştı. Görev telakki ederek üstlendiğim dünya küresinden çok ağır olan şu yükü bana, kalemime yüklemeyip Kalp ve Kalemime güç veren nur gücüne taşıtmanı niyaz ediyorum.

Bizim okuyucularımızdan dilediğimiz, anlayamadıkları cümlelerin altlarını çizerek o cümleleri bir veya iki defa tekrar okumalarıdır.

Sayın okuyucum ifade ve anlamı dağlardan ağır olan şu mutlak meçhul olan varlığın güçlerini anlamak için okumaya girerken içinden ona yönel olağanüstü anlayış iste ki onun anlamak istediği gücü yolundaki sonsuz boşlukları doldura, yoluna oturan büyük dağları kaldırada sende o gücü rahat rahat tanıyasın. Allah Teâlâ'yı tanıyıp tanıtmaya çalışanlara çamur, diken atanlar pek çok olur. Onu anlayıp onaçiçek, gül atanlarda tek tük bulunur. İşte şu azları uyarmak isterim.

Bu eseri hazırlarken faydalandığım beş kaynağı hatırlatmak isterim Âyeti Kerîme, Hadisi Şerif, İcma, Kıyas ve bunlara aykırı olmayan ilhamdır. Mülhematımı[1] yazarken dört delile muhalif olmaması için azami titizliği gösterdim. Öyle olduki mülhem bir bilginin doğru olup olmadığını incelemek üzere bazısıyla on yıl, bazısıyla onbeş

---

[1] Mülhem: Kalbe doğmuş. Allah Teâlâ'nın, ilham ile kalbe bildirdiği

yıl. Bazılarıy lada yirmi yıl kadar uğraştım.

Eserimde gelişi güzel, İslâm esasları ile ölçülmeden yazılan tek cümle yoktur. Lâkin benim ölçüp paketleyip pazara sürdüğüm mülhem bilgilerimin % 90'ı yeni bilgilerdir. İnsanların bilip tanımadığı, akılların görüşüp tanışmadığı bilgilerdir. Akıllara misafir gönderdiğim bilgileri iç dünyalrına en az üç gün misafir etsinler onlarla üç gün ilgilensinler. Yeteri kadar ilgilenenler misafirlerinin saygı değer doğru varlıklar olduklarını göreceklerdir.

Eserin amacı Cenâb-ı Allah Teâlâ'yı insanlara tanıtmak ve bildirmektir. Diğer eserlerimde aynı amaca yöneliktir. Vereceğim bilginin tümü ancak eserlerimin tümünü okumakla sağlanabilir. Tam yararlanmanız için eserlerimin hepsini okumanızı tavsiye ederim. Ben şimdilik altmışı aşan ömrümün Elli yılını onu tanımak teşebbüsüyle tükettim. Elli yıl ömrüm daha varsa yine aynı uğurda tükenecektir. **Türkiyede her bakımdan beğendiğim bir dostuma reva görülen cezalar. Beni münzevi bir hayata sevketmiştir.** Bu saik kuvvet beni ömür boyu Mihrab'da tuttu, tanıyıp tanıtma görevimde en büyük dikkati sağladı.

Ehlüllâha yönelen haksız cezalar bana diyorduki sen Cenâb-ı Hakk'tan olağanüstü servet toplamaya bak topladığın servetin dağıtılmasını düşünme birikmiş serveti varislerin dağıtması tabii bir şeydir. Hemde tüm bir ihlası temin etmiş olursun. İşte şu teşvik ve muhtıraya uyarak eserlerimin yayınlanmasını ölümümden sonraya bıraktım. Bilgi ve kabiliyette bana en yakın olan çocuğumun eserlerimi yayınlaması evlatlık görevidir.

Dostum bilki;

VARLIKLAR İKİ TÜRLÜDÜR.

Birici tür **varlık ilâh olan zâtın zatiyet yapısının gereği olan ışık varlıklarıdır.**

İkinci tür varlıklar; **Allah Teâlâ'nın 99 isminin ifade ettiği güçlerin oldurduğu varlıklardır.**

İlâh olan zât'ın zâtiyet yapısının tabii gereği olan varlıklar ilâhî güçlere göre yok hükmmündedir. İlâhî güçlerin var ettiği varlıklarda ilâh olan zata göre yok hükmündedir. 99 güçden hangisi bir varlığı işlediyse o varlık işleyen güce göre varlık hükmündedir. O varlığı işlemeyen güçlere göre ise o varlık yokluk hükmündedir.

Esmâi hüsnadan birbirinin tam mânâsını taşıyan Müteratif isimler vardır.

Bunlar **Rahman, Rahim, Rauf** gibi bir mânâda üç isim olur. Bu üç mükevvinin tekvin (varettiği eser) aynıdır. Bazanda aynı mânâda iki isim olur. Bu iki ismin tekvin ettiği eser aynı olur. Aynı mânadaki çift isimlere örnek **Kebir, Mütekebbir, Celil, Celal, Aliyy Müteal** gibi böyle isimler kendi sanat varlıklarını yokluk hükmünde varlık görmezler. Çünkü hepsinin sanat varlığı aynıdır. Sözün daha iyi anlaşılması için şöyle İfade edelim:

Esmâi hüsnadan olan Allah Teâlâ'nın her ismi ifade ettikleri mânâ doğrultusunda eserler, varlıklar var ederler, Allah Teâlâ bütün isimleriyle ayrı ayrı çeşit çeşit, varlıklar yaratıcıdır.

Örneğin vacid (Vücuda getiren) gücü ile sadece

vücut varlık var eder. Bu varlık cansızdır. Cansız olduğu için Muhyi gücüne göre yok hükmündedir. Ne zamanki Muhyi gücü o varlığa can verir o zaman o varlık muhyi gücüne göre varlık hükmünü kazanır.

Bu varlık sâdece şu iki güce göre varlıktır. Semi Basîr güçlerine görede varlık hükmünü alabilmesi için semi gücünün o varlığı işitir duruma, Basîr gücünün o varlığı görür duruma getirmesi gerekir. Bir varlığı varlık saymada bütün İlâhi güçlerin durum ve tutumu işte böyledir. İnsan varlığının güçler nazarında tam varlık olması bütün güçlerin işlediğinden dolayıdır, diğer varlıkların eksik varlık olması o varlıkları tüm güçlerin, tam işlemediği içindir.

Şu iki türlü varlık arasındaki ayrımı açıklayalım, **ilâh olan zâtın zât'ın zatiyet yapısının gereği olan varlıkların başlangıcı, sonucu yoktur, Ezeli ve ebedidirler.** İlâhî güçler bu varlıkları imhada edemez. Çünkü o varlıkların varlığını güçler var etmediki o varlıkların varlığını güçler yok edebilsin, onlar güçlerle yok edilemez ve ilâh olan zattan ayrılamazlar. Daima zât'ın çevresinde onunla beraberdirler. Onun zât'ından asla ayrılamazlar.

Eğer ilâh olan zât'ın aydınlığı olan bu varlıklar zât'ın çevresinde olmasalar zattan akseden yeni ışıklar güçlerin var ettiği varlıkları yok ederler, çünkü güçlerin var ettiği fâni varlıklar o varlıklara tahammül edecek kudrette yaratılmamıştırlar. Cennete girmek üzere ikinci kez yaratılacak olan insanlar o ışıklara dayanabilecek kabiliyette yakılacaklardır.

Cenâb-ı Allah yalnız Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin fâni vücudunu zât'ının ışıklarına tahammül edebilecek seviyede yaratmıştır. Bu dünyada bu zattan başka bu ışıklara mütehammil varlık yoktur. Nitekim Hz. Musa;

"Ya Rabbi! Bana zât'ını göster, zât'ını gözlerimle görmek isterim"

dediği zaman Cenâb-ı Hakk;

"Ya Musa senin fâni varlığın beni görmeye tahammül edemez. Tahammül edemiyeceğini kesin bilmen için senin varlığından zâtımın ışıklarına daha tahammüllü olan karşı dağa bak o dağa zatımı gösteriyorum, eğer o dağ zatımın ışıklarına tahammül ederse senin varlığında tahammül edebilir. Ozaman zatımı sanada gösteririm" deyince Musa aleyhisselâm, dikkatle dağa baktı. Cenâb-ı Hakk o anda zât'ının çevresindeki ışık örtüsünü açıp, zât'ını dağa gösterdi. O anda dağ yok oldu yeri çukurlaştı. Musa aleyhisselâm bayıldı, nihayet ayıldı bu varlığın ilâhi zatı görmeye tahammül edemeyeceğini aynel yakîn, Hakkal yakîn, anladı.

Cenâb-ı Hakk iyonosfer ile ozonosfer adında iki tür hava tabakasını güneşle yer küresi arasına koymuştur. Bunlar güneşten gelen öldürücü ışıkları filitre gibi süzerek, kendi bünyelerinde tutarlar. Güneşle aramızda bu iki tür hava tabakası olmasa yeryüzündeki tüm canlılar kısa zamanda ölürler.

<u>Tıpkı bu örnekte olduğu gibi Cenâb-ı Hakk kendi zatı ile güçlerinin yarattığı varlıkların arasına</u>

zât'ının aydınlığı olan ışık tabakasını koymuştur. Bu ışık katları zât'ının tabii aydınlıklarıdır. Bu altı adet ışık katından Cenâb-ı Hakk'ın zatıyla yüzyüze olan zata en yakın olan ışık taba kasına **"arş"** denir. Şu noktaya çok büyük dikkat gerekir. Çünkü **arş iki tanedir.**

Birinci arş yaratık olmayıp ilâh olan zât'ın ışığı "aydınlığı" olan arştır.

İkinci arş ise Allah Teâlâ'nın yarattığı en büyük yaratılmış varlık olan arştır.

Cenâb-ı Hakk Kur'anı Kerimde şu iki arştanda bahseder. **Çok insanlar bu iki arşı tek arş sandılar.** İşte bu sanı, işi büsbütün karıştırdı. Şimdi Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının aydınlığı olan ezeli ve ebedi arşa ait olan âyeti kerimeyi dinleyip **"gayri mükevven"** (YARATILMAMIŞ) olan birinci arşı anlayalım. Aslında **şu iki arşın hiç bir yönden birbirine benzerliği yoktur.** Çünkü yaratık olmayan, yaratık olana hiç bir cihetten benzemez. Bunlar yapıda, özde; özellikler de birbirine tam aykırıdırlar.

ZÂT-I İLÂHİNİN GAYRİ MÜKEVVEN (Yaratılmamış) OLAN ARŞI

Arş: İlâh olan zât'ın zatiyet yapısının tabii, ezeli ve ebedî olup, gayrı mükevven ve zatıyla yüz yüze olan aydınlığıdır.

Arş: varlığındaki özellikler.

(1) — Bu aydınlıklar gayrı mukavven "ilâhi güçlerle yaratılmamıştır." Güçlerle ilgisi ilişkisi yoktur. Zât'ın tabii aydınlığıdır.

(2) —Zattan ayrılamazlar.

(3) —Zatla beraber ezeli ve ebedidirler. Faniliği geçiciliği kabul etmezler. Allah Teâlâ'nın ülkelerinde kaldıkları sürece.

(4) —Zatla yüz yüzedirler. Genellikle onun zât'ının yöresinde çerçevesinde kalan zât'ının tabiî ışık örtüsüdür.

(5) —İlâhi güçlerle hayatlandırılma (canlandırılma kabiliyetini taşımaktadırlar) mükevven değildirler, ama Allah Teâlâ dilerse onları güçleriyle tekvin oldurabilir.

Nitekim Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin maddesiz ruh varlığının Atomik çekirdeği, özü, zatı İlâhinin arş adını alan aydınlığından ufak bir zerredir. Cenabı Allah Teâlâ bir hadisi kudside bu gerçeği ifade ederken şöyle der:

خلقت نور محمد من نور وجهى

"Zâtımla daima yüz yüze olan. Zatımın aydınlığından bir atomik aydınlığı yokluk hükmündeki varlığından çıkarıp tam varlık

hükmüne ulaştırmak üzere onu nur gücümle nur oldurdum." Daha açık bir deyimle yokluk hükmündeki hükmî varlığı, varlık hükmünü taşıyan hakiki varlık yaptım der.

Bu noktayı biraz daha açık ifâde edelim. Cenabı Allah Teâlâ zât'ının aydınlığı olan yokluk hükmündeki aydınlıklardan bir zerrecik aydınlığı hükmî varlıktan hakiki varlığa ulaştırmak isterse o zerrecik aydınlığı zât'ına özgü olan alanlardan çıkarır. Yaratıklara tahsis ettiği sonsuz uzay boşluğuna sevkeder. İlâhî zâtın zâtına özgü ışık katlarından çıkarılan yokluk hükmündeki hükmî varlık, hükmî varlığınıda yitirir. Büsbütün yokluk hükmünü alır. Sonrada yokluk hükmünü alan o yokluğu yaratır. Onun ilk yaratması böyle olmuştur. **En şerefli varlığının aydınlığını zât'ından uzaklaştırarak önce yok edivermiş. Sonrada o yokluktan Hazreti Muhammedin nurunu nur gücüyle yaratmıştır.**

> Cenâb-ı Hakk zâtının aydınlığı olan hükmi varlığını hakiki yokluğa dönüştürdü, sonrada hakiki yokluğu hakiki varlığa dönüştürdüğü için
>
> لم يكن نور محمد جزءا من نور ذات الله
>
> Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin Nuru Allah Teâlâ'nın zât'ının nurunun bir parçası değildir. Çünkü Cenabı Nur zât'ının aydınlığından
>
> النور ابعد نرر ذاته من ذاته كان نوره عديماً تاماً ابعده عن ذاته

bir nebzecik aydınlığı zât'ının huzurundan tamamen uzaklaştırdı, o da zattan uzaklaştığı için mutlak bir yokluk tam bir adem yokluk oldu. Yanan ampül sönünce odanın içini dolduran aydınlıklar, ışıklar kendiliğinden nasıl yok olu yorsa zâti İlâhîden uzaklaşan ışıkta aynen öyle yok oldu. Hatta mutlak ve tam bir yokluk oldu.

كون الذات الالهى بالنور وجود المنور من نور عديم

Zatı akdesten uzaklaştırılarak sonsuz uzaya doğru açılıp kendiliğinden yok olan yokluğu ilâh olan zât nur gücüyle varlığa dönüştürdü. İlk münevver varlığın varlığını böylece oldurdu. Muhammedî olan Nur böylece var edilmiş oldu.

Nitekim Cenâb-ı Hakk ihlas suresinde **"Lemyelid"** Allah Teâlâ zâtından bir parça bölüp geliştirerek hiç bir varlığı üretip türetmemiştir, der. **Onun zât'ından ne hakikatan ne de hükmen ayrılan bir varlığın varlığı üzerine evrenin varlık temeli atılmamıştır.** Cihan varlığının temel çekirdeği Allah Teâlâ'nın zât'ından akseden aydınlığın yok edilmesinden sonraki yokluğun üstüne eğilen Nur gücünün etkisiyle meydana gelmiştir. Cenâb-ı Hakk kendi zâtının özel arşı olan aydınlığının yeteneğini belirtmek üzere şöyle buyurur.

و كان عرشه على الماء

İlâh olan zâtın arşı hayat dolu varlığın var edilmesine sebep olmak üzeredir. Buyurur. Onun zâtının özel vatanı olan kendi aydınlığındanatomik

bir aydınlığın yokluğu şu koca kâinatın varlığına sebeb olmuştur. Zât'ın en ufak aydınlığının meydana getirdiği yokluk bütün mükevvin (Yaratan, yapan Allah Teâlâ) güçlerin sonsuz olarak çalışmalarına gerekli yokluk malzemesini hazırlamıştır.

Su nasıl hayata sebeb ise yoklukta varlığa öyle sebebtir. **En büyük hayat, varlık hayatıdır. Varlık olmadan hayat olmaz.** O halde Ayetî Kerimedeki mânâ onun arşı ilk varlıkları var edecek gücün var etme doğrultusundadır. Biçiminde olmalıdır, daha başka bir deyimle ilk varlığı var eden nur gücü zâtın kendine özgü ülkesinden uzaklaştırılıp yok edilen arşın herhangi bir bölümünü var etmeyi üstlenmiştir. Üstlenmenin nedenini Cenâb-ı Hakk yukarıdaki ayetin devamında şöyle gösteriyor.

لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا

"Sizi var ediyoruzki, sizin hanginizin varlığının amelinin işinin daha güzel olduğunu size gösterelimde sizde varlığınızın ne olduğunu anlıyasınız" (Mülk, 67) der.

Anlaşılıyorki, gayrı mükevven olan arşın altında bizim bildiğimiz yaratık su yoktur. Hayat suyu olan yaratık, sudan hayat kabiliyeti kinaye edilmiştir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir hadîsi şerifinde gayrı mükevven olan arşın altında Allah Teâlâ'nın zât'ının aydınlığından yetmiş hicabın olduğunu söyler. Bu hadîsi şerif de arşın altındaki varlığın bizim bildiğimiz suyun olmadığını açıkça göstermiş "mâ" kelimesini sözlük anlamında kullanmamamızı hatırlatmıştır. Çünkü onun arşı

yaratılmış varlık değildir. Yaratılmış bir mevcut olmadığı için;

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى

“Rahmanın zatı, zât’ının aydınlığı olan kendi arşına oturmuştur.” (Tâhâ, 5) Diyerek zât’ının eylenip kaldığı ülkesini bildirmiştir. Onun zâtının kendisine özgü vatanlarından herhangi birisi de tavattun[2] etmesi, vatanlarında eğlenip kalması mekân ittihaz etmesi demek değildir. Çünkü bizim bildiğimiz mahal, mesken ve mekânlar ilâh olan zâtın güçleriyle yaratılmış varlıklardır. Yaratılmış bir varlığa ilâh olan zât’ın yerleşmesi o varlığa muhtaç olduğunu aklımıza getirir ki, böylesi bir düşünce ve inanç küfür ve şirktir.

İtikat ilmi üzerinde derin ihtisası olan, eserler yazan **Ebül Hasen Ali, “El Emâli”** adlı eserin şöyle der :

Arşın sahibi olan zât arşm üstündedir, ama o zât orayla birleşmedi, orayı mekân edinmedi diyerek ilâh olan zât’ın yaratılmış arşın düzeyinde olduğunu sanmıştır. İşte bu basireti olanlar için açık bir hatadır. **Bence Cenâb-ı Hakk’ın zatı yarattığı varlık kürelerinden bir küreye iniş yapıp yâhud bir küreye yaklaşacak olsaydı yerküresini (Dünya) bütün kürelere tercih ederdi.**

Çünkü yerküresi (Dünya) her küreden şerefli ve önemlidir. Kelâm mütehassısları Allah Teâlâ katındaki seviye bakımından insanlarla meleklerin mukayesesini yapmışlardır. Bu iki varlıktan

---

[2] Tavattun: Vatan tutmak;. yer edinmek, kalmak.

hangisinin daha üstün olduğunu araştırmışlardır. Araştırma **sonunda insanları meleklerden haklı olarak üstün kabul etmişlerdir.** Gerçekte budur.

O halde yerküresi arş dediğimiz yaratık varlıktan daha şerefli daha değerli, daha önemlidir. Çünkü Cenâb-ı Hakk'ın yalattığı küreler şerefini, değerini sakinlerinden alırlar. Arş küresinde melekler, yer küresinde insanlar oturur. İnsanların Allah Teâlâ katındaki şerefi meleklerden üstün olduğuna göre yer küresinin şerefi de arş küresinin şerefinden üstündür. Şu taktirde Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının yarattığı varlıklardan birinin yurduna şeref verecek olsa, meleklerin yurduna değil; insanların yurduna şeref verir veya ednâya yaptığı ziyareti âlayada yapardı.

Melekler yaratılış itibariyle Allah Teâlâ'ya itaat etmeğe mecburdurlar. Tabiatları gereği Allah Teâlâ'ya başkaldırma özgürlükleri yoktur. Cenâb-ı Hakk'ın arşa yapacağı ziyaret melekler için ne yarar sağlar ama Allah Teâlâ'nın arza yapacağı ziyaret beşere büyük hidayeti sağlar ve hikmetli olurdu. **Şu halde Cenâb-ı Hakk'ın zâtı ne arza gelmiş ne de yaratık "mükevven" (yaratılmış) olan arşa gelmiştir.**

Onun zât'ının şeref verdiği sözü edilen arş meleklerin göğüslediği, diğer bir kısım meleklerin üstünde teşbih ve takdis ettikleri yaratık arş değildir. **İlâh olan zât'ın arşı ancak zât'ının dışa akseden tabiî aydınlıklarıdır. Bu aydınlıklar ne nur gücüyle yaratılmış münevver bir varlıktır ne de vacid gücüyle yaratılmış mevcut bir vaklıktır. Ne Hâlık gücüyle yaratılmış mahlûk bir valıktır, ne de**

diğer güçleriyle yaratılmış varlıktır.

O halde Allah Teâlâ'nın zâtının köşkü olan bu tabii aydınlık köşküne tekvin fabrikasına girmiş, nede oradan çıkmıştır. Bu takdirde burası tekvin fabrikasının oluşturduğu herhangi bir mekân değildir. Biz Allah Teâlâ'nın zatı, zât'ının tabii aydınlığındadır derken onun zât'ına mekân isnad etmiş olmuyoruz. Çünkü **o aydınlık tekvin olunan mekân değildir. Zât'ından çevresine vuran ve sonsuz olarak duralayan sabit ışıklardır.**

İşte o büyük mukaddes zât, zât'ının aydınlık arşında eylenip kalır. İşte bu aydınlık arşının çapını, çevresini kendisinden başkası bilemez. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizde bu hususta birşey bildirmemiştir. Arş katına hiç bir melek bir defa bile girmiş, oraya yükselmiş, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin çağrıldığı gibi çağrılmış değildir. Melekler orayı bilmezler bile Cebrail aleyhisselamın bu konudaki bilgisi, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bilgisi gibi görmeye dayalı bir bilgi değildir. Levhi mahfuzdaki malûmata dayalı bir bilgidir.

İlâh olan zât'ın, zatı işte şu sözü edilen aydınlık arşında genellikle eylenip kalır. Orada bulunur, zâtı akdesin bulunduğu yer **"Kendi nefsinin aydınlık ülkesi"** kendi güçleriyle var ettiği varlıkların var edilme yeri olamaz. Bu nedenle oraya mekân, mahal, mesken veya yaratılmışlığı ifade eden bunlara benzer bir kelime ile herhangi bir ad verilemez Oranın **adı sadece Allah Teâlâ'nın zât'ının tabiî aydınlık arşı olabilir.**

Kimi insanları gördüm ki, Allah Teâlâ'nın zât'ının zatiyet varlığını, kendisiyle beraberce kendi evinin içerisinde olduğunu sanıyor. Ya da kendi köyünde, mahallesinde veya yerküresinde Allah Teâlâ'nın zâtının insanlarla beraber bulunduğunu sanıyorlar. İşte bu anlayış çok yanlıştır. İnsanlarla beraber her zaman her yerde bulunan Allah Teâlâ'nın zatı değildir o zât'ın güçleridir. Şu söze dikkat etmeli.

الذات الالهى مبعد عن الكون فى كل كون
كونه باي احد اسمائه

"İlâh olan zât hangi gücüyle varlık var ederse etsin, onun zât varlığı güçleriyle var ettiği varlıklardan çok uzaktadır. Onun zatı güçleriyle var ettiği varlıklara ne yaklaşır, ne o varlıkların üstüne iner, ne de o varlıkların içine girer. Sâdece o zât güçleriyle varlıkları içten, dıştan kuşatmıştır. Zâtı o var ettiği varlıklardan çok uzaktadır."

Hazreti Ömer radiyallâhü anh müslümanlığı kabul etmeden önce şeker, un ve yağdan mürekkep helvayı eliyle ilâh yaptı. Sonra ona taptı, daha sonra da o taptığı ilâhı yedi. Müslüman olduktan sonra da bu işine gülerdi. **Ben öyle müslüman, mümin kişiler gördüm ki, Allah Teâlâ'nın zât varlığını yiyeceği varlıkların içerisinde olduğuna inanır.** Hz. Ömer gibi inandığı zât'ın varlığını yiyeceği varlıkla yer bitirir, ya da Allah Teâlâ'nın zât varlığını kendisinin varlık bünyesinde sanar. Kendisine ilâhlık süsü verir. Kendisinin tükenip

bitmesiyle onun zât'ını da tüketir bitirir.

İşte bu tehlikeli inanışları önlemek için kâinatı yaratan zâtın nerelerde olacağını, nerelerde olmayacağını, insanlara öğretmek zorundayız.

ZATI İLÂHİNİN GAYRI MÜKEVVEN OLAN YETMİŞ HİCAB ARŞI

Arşın ışıkları Cenâb-ı Hakk'ın zatıyla yüz yüze olan zât'ının tabii ışık uydusudur. Hicap ışıkları ise zattan biraz daha uzak düşen, arş ışıklarının dış tarafından arş ışıklarıyla yüz yüze olan; ilâhî zâtın tabiî aydınlıklarıdır. Miraç gecesi Cebrâil Aleyhisselam Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize Allah Teâlâ'nın zât'ına giden yolda arkadaş olmuştu. Yetmiş hicabın sınırına artık yaklaşmışlardı. Cebrâil Aleyhisselam için tehlike çanları çalıyordu. Daha ileri gitmenin getireceği felâketi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme şöyle beyan ederek, beyan ettiği anda bulundukları noktada kalmak için müsaade istedi, şöyle dedi:

وقال جبريل عليه السلام إن لله دون العرش سبعين حجابا لو دنونا من أحدها لأحرقتنا سبحات وجه ربنا

"Şüphesiz ki, gittiğimiz yolun biraz ilerisinde Allah Teâlâ'nın zât'ının aydınlığından yetmiş adet ışık katının sınırına yaklaşmış olacağız. Bu hicabların ilki arş ışıklarının bittiği noktada başlar. Şu yetmiş tabaka ışık: Cenâb-ı Hakk'ın zâtına yakın olmada arşın ışıklarından daha geridedir. Etkileri arş ışıklarının etkilerinden daha azdır, ama ben hicab sınırından içeri parmak ucu kadar "Bir milim" giriversem Rabbimizin zât'ının sübühâtı olan o hicap ışıkları benim meleklik varlığımı yakar Beni öldürüp yok eder," der.

İşte Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının dilediğinde bulunacağı

zâtına özgü ülkelerden İkincisi de bu yetmiş kat tabiî hicab ülkeleridir. Zât'ının şu tabiî aydınlık katlarında hâdis varlık oldurulmaz. Bu nedenle oralar havadis mahallî değildirler, oralarda varlık oldurulmaz. Bu nedenle oralar mekân da değildirler. Allah Teâlâ'nın zatı mekânda iskân etmekten münezzehtir.

Hicab katları fâni varlıkların, yaratık varlıkların mağrec (Çıkacak yer, merdiven) ve med (Uzatma, çekme) halleri de değildir. **Hiç bir fâni ve yaratık varlık hicab katlarına kendiliğinden yükselip giremez.** Aydınlık katlarının tabiî yapıları yaratılmış her varlığın tabiî yapısını tabiatıyla yok eder. **İlâh olan zât'ın nur gücüyle varettiği münevver varlık evrenlerine nüfuz etmede melekler içerisinde Cebrail Aleyhisselamdan vücudu daha dayanıklı hiç bir melek yoktur.** Cebrâil Aleyhisselam tâ, maaric (merdivenler-mertebeler) tabakalarının dış sınırında duraklayıp, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme durumun tehlikeli yönünü arzedecekti, ama gördükki Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin hatırı için tehlikeli durum kaldırılmış, Zâtı akdese (Mukaddes zât) yaklaşmaya fiilen müsaade verilmiştir. Yetmiş hicab tabakalarının kapalı durumunu görünce kendisine ancak buraya kadar müsaade edildiğini anlayıp Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme de anlattı. **Resulün hatırı için, o güne kadar yükselemediğine yükseldi.**

Şunu bilmenizi isterim ki, hükmen var saydığımız İlâhî şualar, zât'ın güçlerinin oldurduğu hakiki varlıkları karşılaştıklarında yok edip, varlık olmaktan çıkarırlar.

ZATI İLÂHİNİN GAYRİ MÜKEVVEN OLAN "A'MÂ" ARŞI

A'mâ tabakası: Bu ışık tabakası da ilâh olan zâtın, zât'ından dış çevreye yansıyan tabiî ışıklarıdır. Şu ışıklarda yaratılmış varlık değildirler. Bu ışık tabakası, zât-ı akdesden dışa doğru uzanan üçüncü tür ışık tabakasıdır. Bu tabakanın enlemi ve boylamı her yönüyle ilâhî zât'ın özel vatanıdır.

Bir ara Hz. Aîşe radiyallâhü anha vâlidemiz Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve selleme şöyle sorar:

"Yaratılanlar yaratılmadan önce ilâh olan zât'ın zâtı nerede idi?"

Hz. Aîşe annemiz bu soru ile Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının özel yurdunu direk öğrenmek ister. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem de istenen bilgiyi vermek üzere şöyle buyurur.

قال رسول الله صلى الله عليه و سلم

: كان في عماء ما تحته هواء وما فوقه هواء

وخلق عرشه على الماء

"Altı ve üstü geçiciliği kabul etmeyen ezeli ve ebedî olan a'mâda idi." Buyurur. İlâhî zât'ın tabiî şulesi olan a'mâ adlı ışık tabakasının Cenâb-ı Hakk'ın zât'ına doğru olan üst tarafta yetmiş tabakalı hicab ışıkları vardır. Bu ışık varlıkların geçiciliği kabul etmeyen devamlı duralayan ezeli olan sâbit ışıklardır.

A'mâ ışıklarının altı ise yine geçiciliği kabul

etmeyen ezeli ve ebedî olan 70.000 adet ikinci hicab adındaki ışık tabakalarıdır. A'mâ isimli tabiî aydınlık tabakasının yeri hicab adlı iki tür hicab ışığının arasıdır. **Amâ tabakası da zatı ilâhının özel ülkesidir.**

ZÂT-I İLÂHİNİN GAYRI MÜKEVVEN OLAN YETMİŞ BİN HİCAB ARŞI

İkinci hicab tabakası: Bu tabakanın ışıkları da ilâh olan zâtın zatiyet yapısından dış çevreye doğru uzanıp yetmiş bin adet ışık tabakasını meydana getiren dördüncü tür ışık tabakasıdır. Burası da **Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının dördüncü tür özel ülkesidir.**

O, dilerse zatı itibariyle arş ülkesinde, dilerse birinci hicab ülkesinde, dilerse a'mâ ülkesinde, dilerse izahına çalıştığımız ikinci hicab ülkesinde bulunur.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin şeref dolu sözüne göre, o mukaddes zât'ın zatiyet yapısındaki dehşeti, görünürlük ve görünmezlik kabiliyeti taşıyan şu yetmiş bin adet ışık tabakası önlemektedir. Eğer şu yetmiş bin ışık tabakası kaldırılacak olsa zât'ının aydınlığı olan arş, birinci hicab ve a'mâ ışıkları yaratıkların tümünü yakıp yok eder. Nitekim Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bir hadisi şerifinde aynen böyle bildirir.

انَ اللّٰهِ سَبْعُينَ أَلْفَ حِجَابٍ مِنْ نُورٍ وَظُلْمَةٍ لو كشفها لا حرقت سبحات وجهه ما ادركه بصره من خلفه

"Şüphesiz ki, ilâh olan zât'ın yöresinde nur ve zulmetten yetmiş bin adet hicab ışığı vardır. O eğer bu hicabları açacak olsa zât'ının şerefli, tabiî ışıkları her varlığı yakıp yok eder." Zât-ı akdesin tabiî aydınlığı olan altı adet ülke ışıklarının tümüne

“subuhat”[3] adı da verilir. Zât-ı Akdes yarattığı her varlığı gördüğü, onun görmesinden hiç bir varlığın hariç kalamayacağı için hadisi şerife her varlığı yakıp yok eder manası verdim.

Merhum, Mevlid nazmının sahibi Süleyman Çelebi Hazretleri Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin miraç gecesi Allah Teâlâ’nın zâtının özel arşlarında dördüncü arşı olan yetmişbin tabîi ışık katının dıştan ilk katının sınırına yaklaşınca o yetmiş bin ışık katı açıldı. Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Allah Teâlâ’nın zâtına doğru ilerlemesi için yol açıldığını şu kısa cümle ile ifade buyurmuştur.

Ref olup ol şâha yetmiş bin hicab
Nuru tevhid açtı vechinden nikab

Vechinden : zât’ından nikabın açılması, zât’ının tabiî ışıkları olan subuhat nikâplarından bir tür nikâbı daha açtı demektir. Çünkü yetmiş bin nikâptan daha içten **â’ma nikâpları, yetmiş bin hicab nikâbları, arş nikâpları** vardır. Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem zâtı Allah Teâlâ’nın zâtına doğru ilerlerken Hz. Allah Teâlâ zât’ının yöresindeki bu nikapların tamamını açtı O da açılan yönden O’nun zâtını gördü.

Kardeşim Cenâb-ı Hakk bana şiirle gerçekleri dile getirme yeteneğide vermiştir. Şu kâinattan başkaca olan hâdis olmaktan beri olan ülkelerin varlığından söz ederken O’nun bana verdiği

---

[3] **SUBUHAT:** Secdeler ve cemal-i İlâhî nurları ve celal ve azamet-i İlâhiye.

manevi varlığımdan birazcık söz ederek kendimi tanıtmak isterim. Dikkat ve inançla oku :

Sunmak isterim
Dostum sana pendimi
Tanıtmak isterim
Âciz kendimi

Baba tarafımdan
Nesebim paktır
Yapmadım utanır
iş Hep yüzüm aktır

Babam Erzurumlu
Bilin Efendim
Bir çok Âlimlerden
İlim öğrendim

İlâhım Allah Teâlâ'dır
Ona taparım
Her işimi onun
İçin yaparım

Peygamberim
Muhammed
Mustafa Mutî oldum ona
Tutmadım kafa

Medyunum Allaha
Dinim islâmdır
İslama inancım
Şüphesiz Tamdır.

Kur andır medresem

Hadis, mektebim
Hanefidir benim
Fıkhî mezhebim

Mülhem ilmime deme
Dinmi, Mehepmi
Bilınemki müfterim
At mı, Merkepmi?

Küfürle nallanmış
Çifte atıyor
Tam Mü'mine
Kâfir diye çatıyor.

Küfür güneş gibi apaçık yanar
Serserinin serinde
Küfür yüklü kalemler
Dursun yerinde

Allah Teâlâ güçlerinden tutunan elim
Âlemi uluiden akan bir selim
Bana baraj olanlara güçlüler derim
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Ben ne Peygamberim nede mehdiyim
Şimdiden sözümü peşince deyim.
Ne ağayım dostum nede bir beyim
Güçlülere ihlas gerekir gerek.

Bende olmayanı bana katmayın
Yalan, bühtan ile Bana atmayın
Şeytan metânını alıp satmayın
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Beni geçimlik için istismar etme
Bitmez hâzineyim tepipte gitme
Süt veren atanım ısırıp çatma
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Mutlak doğrununda çıktı düşmanı
Hatırla be dostum haksız şeytanı
Varmı sözlerimin şüpheli yanı
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Sevdiğine çalar iftira çanı
düşman yıkmak ister şöhreti şanı
Zayıf gibi kurur güçlünün kanı
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Tanı Allah Teâlâ'nını, Tanı Atanı
Sev milletini ve bu vatanı
Birlik için çarpsın güçlüler kanı
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Batmayan güneşim, bir nevi mâhım
Ne esir sultanım, ne tutsak şâhım
Geceden bezmişe yeni sabahım
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Gel benim izimden zarar bekleme
Açık sözlerime teevvil Ekleme
Sapık, sarhoş gibi kem sözler deme
Güçlülere ihlas gerekir gerek

Emanettir sana cesedin canı
İlmimi oku, ol, ilim sultânı

30 Hâfız Âdil Efendi

Tamamla ilimle kulluk dâvanı
Güçlülere ilim gerekir gerek

Nefsine taht kur, cehlini kaldır
Okuda bu ilmi dostlara bildir.
İlmi yayan araç kalemle dildir.
Güçlülere ilim gerekir gerek.

Öğüt verir sana Hz. Alîmin kulu
Doksan sekiz türdür, bilme, tanıma yolu
Bunları yazıyor Âdil'in eli
Güçlülere ilim gerekir gerek.

Âdeme ilm için yapıldı sücûd
Cahil sırf gölgedir olamaz vücûd
Âlim olda, yine varlığın unûd
Güçlülere ilim gerekir gerek

İlimle tanınır Hakk'ın güçleri
Ancak odur güçlülerin taçları
O var eder varlıkları hiçleri
Güçsüzlere güçler gerekir gerek

Âlimden ilim almaktan
En önce onu bilmekten
Cehli kökünden silmekten
Ar edemem Ar edemem

Âlim'den gelen kudretim
İlim gibi yoktur devletim
Onda saklı hep servetim
İlim gibi kâr edemem.

İlim hâkim beyne, dile
İlm için olurum köle
Bu yolda ölmekten bile
Ar edemem Ar edemem

İlim için eğilirim
İlimle kendim bilirim
Döğülürüm tepilirim
İlim gibi kâr edemem

Öğretene yol olmaktan
Sobasına kül olmaktan
Kapısında kul olmaktan
Ar edemem Ar edemem

İlim için aç kalmaktan
Hastalanıp hiç olmaktan
Yeni bir bilgi bulmaktan
Ar edemem Ar edemem

İlim varlık pınarıdır.
Cehalet Cehennem narıdır
İlim varlık, cehil yokluk mezarıdır
İlim için ar edemem

Cehil pislikten berbattır
Onu başta taşıyamam
O, yılandan zehirlidir
Ben onunla yaşıyamam

Cehil öyle muzir şeyki
Hayırları şer eder
Cenneti Cehennem sayıp

Bakan gözü kör eder

Ey alîmi mutlak
Seninle ilgili ilmi ver.
Rûhumun zamirine
Kimler neler derse desin
Demircinin Demirine

Yap kulunu ilmi derya
Doldurdukça dolmasın
Öyle ilim ver onaki
Misli nasib olmuş olmasın.
****

Kıymetli okuyan dostum!

Ben aciz asırlar boyu süren koyu bir gizliliği açmakla görevliyim. Halbuki bu düğümü çözmekten ayaklarının tozu değerinde bile olamadığım sahabeyi kiram, tabimi zîşan ve meşhur urefa sakındılar, sakınmayı sünnet saydılar.

Bende ilâhî güçlerden söz etmek bid'at onların kapalı, örtülü kalmasını sünnet sayıyordum. Fakat ilâhî zât'ın bediğ gücü ruhumu öyle zorladı ki ruhum o kapalı kapıyı kudreti oranında açmaya mecbur kaldı. Ruhuma gelen ilham muhtıralarından biri şöyle diyordu.

"Samimi inanır, düşman mermisiyle can vermekten bile çekinmeyip savaş cephesine koşar, sen dostlarının kaleminden çıkan mermilerden mi korkuyorsun."

Nefsimden yan çıkarda kaleminden kurşun atan

bir dostuma vereceğim cevapla onu incitirim endişesinden dolayı eserlerimin hayatta iken yayınlanmasını uygun görmedim. Bu işi benden sonrakilere bıraktım.

BİR GERÇEĞİ İFADE

Yazan: Hüsnü DEMİRCİ

Öyle sanıyorumki merhum müderris Âdil Hocanın Cenâb-ı Hakk'ı tam tanıması için yaptığı duayı Cenâb-ı Hakk kabul buyurarak ona kendisini tanıyacak yeteneği ve bilimi vermiştir. Merhum bir beyitinde şöyle der :

Yap kulunu ilmi derya
Doldurdukça dolmasın
Öyle ilim ver onaki
Misli nasip olmasın

Merhum zât ilim kelimesini eserinde tahlil ederken derki :

"İlim kemesi kelime yapıp kelime üretmede nasıl Alim kelimesinin masdarı mahreci ise Alim kelimeside mâna üretmede ilim kelimesinin masdar ve mahrecidir." "Yani Âlim'in meydana getirdiği ilim kelimesi Allah Teâlâ'nın güç erini bilmek için ihdas edilen bir kelimedir" der.

İşte şu anlayış içerisinde Cenâb-ı Hakk'a yalvarırken yukarıda yazdığım beytinde **"öyle ilim ver banaki"** seni öyle bir bilime, seni öyle bir anıma, seni öyle bir anlama ver banaki **"misli nasip olmuş olmasın"** Bu büyük ümmetin içinden bugüne kadar gelip geçenlerden hiç birine nasip etmediğin seni bilme ve tanımayı bana nasip et diyerek Allah Teâlâtan olağan üstü ilim ve marifet istemiştir. İşte şu isteğini, Cenâb-ı Hakk'ın kabul buyurduğuna inanıyorum.

Ben Şeyhi Ekber Muhyiddini Arabi kaddesellâhü

sırrahu'l azîzin Allah Teâlâ hakkındaki biliş ve tanıyışını **"Futuhat Mekkiye"**nin dördüncü cildinde öğrendim, meşhur İmamı Gazali rahmetullahi aleyhin Allah Teâlâ hakkındaki ilmini, **"Maksadül Esna Fîşerhi esma illahil hüsna"** adlı eserinden öğrendim. Birçok mutasavvıfların, Allah Teâlâ hakkında bilgi veren önderlerin, liderlerin eserlerini okudum, merhumun Allah Teâlâ hakkında verdiği tatminkâr bilgiyi hiç birinde göremedim, hiç birinde bulamadım. Allah Teâlâ hepsinden memnun olsun beni bu ulu önderlerin yolundan ayırmasın **Âmin.**

Merhum Âdil Hoca cevher yüklü deniz altı gemisi gibi sezsizce dünyadan gelip geçmiştir. Ne ilmi sayesinde etrafında adam toplamaya yönelmiş ne de dünyalık temin etmeye yönelmiştir, bu yönlere yönelmeden bizleride men etmiştir, onun öğüt ve dileği doğrultusunda eserlerini yayınlamaya çalışacağız. Onun eserlerini yayınlamak için bizi teşebbüse geçirende teşebbüsümüzü gerçekleştirecek olanda Allah Teâlâ'dır. Allah Teâlâ'ya her zaman için şükür borçluyuz.

ARTIK KALEMLE KELÂMA GİRELİM

Allah Teâlâ'yı tanıtan bilgi dalına kelâm ilmi adı verilir. Bu ilmin ruhunu teşkil eden mesele ilâhiyat meselesidir. İlâhiyat konusunu ele alıp Allah Teâlâ'yı tanıtmaya çalışan, irili ufaklı kelâm yazarlarından Arapça Türkçe olmak üzere iki yüzden fazla şahsın eserini okudum. Özellikle ilâhiyat sorununun liderleri olan Matüridi ve Eşari'nin itikât mezheplerine bağlı söz sahiplerinin görüşlerini dile getiren yazarların kitaplarına eğildim. Bunlardan aldığım ilhamla bu kitabı yazmağa başladım. Kitabı yazmaya başladığım gün Kur'anı Kerîm'in ilk sure ve ilk âyeti olarak meşru olan her işe başlarken okuduğumuz besmele âyetini çok mânâlı gördüm, bu görüşümde büyük ölçüde sorumluluk hissi olduğundan görüşüm önceki görüşlerime benzemiyordu.

İlk inen âyet **"Allah Teâlâ'nın ismi ile oku buyuruyor",** Kur'an-ı Kerim'in ilk âyetinin ilk kelimeside **Bismillâh : "Allah Teâlâ ismi ile okumaya başlarım"** âyetidir.

"İsim" kelimesinin ne olduğunu öğrenmek için kitaplara müracaat ettim, isim kelimesinin kökü, sözlük anlamı, istilâh anlamı, hangi babtan geldiği, ismi en önce kimin koyduğu, ismin niçin koyulduğu, isimler müsemmanın aynı olup olmadığı, isimlerin çokluğu müsemmayı çoğaltıp çoğaltmayacağı, Allah Teâlâ'nın asıl ve tercüme isimleri, bu ikisinin tenzihleri gibi isim hakkında çeşitli bilgi konuları karşıma çıktı isim kelimesini incelemek için bu konuları incelemek

zorundaydım, İsim hakkında gerekli bilgiyi hazırlamaya çalışırken Allah Teâlâ'ya ait isimlerin kutsal atmosferinden içeriye girdim. **Gördümki bizim gibi Cenâb-ı Hakk hakkında bilgi vermek için kaleme sarılan nice yazarlar gerekli bilgiyi vermekten âciz kalmışlar.** Bunlardan bazılarında âczin gerekçesi olarak inkâr, bazılarında da akıl almaz bir ikrar olmuştur. Okuduklarımı yazarlar gibi benimde aklım almamıştı.

Hemen o kutsal atmosferden geri çekildim, isim kelimesi hakkında diğer bilgileri temin etmeye çalıştım. Bu sırada akıl ve mantığın birazcık dinlenmiş ve aydınlanmıştı. Sonra acze düşen müelliflerin görüşlerinin delillerini kutsal kitabımız Kur'anı Kerimde aradım Kur' anı Kerim daima Allah Teâlâ'nın isimlerinden haber veriyordu. Ama isim kelimesine sayı kaydı koymayıp mutlak bırakıyordu. Bu yüzden Allah Teâlâ isimlerinin sayısıda bilinmiyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin Kur'anda geçen kutsal kelimelerden doksan dokuzunun Allah Teâlâ'nın güzel isimleri olduğunu belirten hâdisi şeriflerini gördüm.

İsim meselesi sınırlandığı için Allah Teâlâ hakkında bilgi verme işi biraz daha kolaylanmıştı. Ama Arap dili üzere söylenerek bildirilen Allah Teâlâ'nın âsil isimlerinin birde tercüme isimleri meydana çıkmaya başladı. Bu kez dünya üzerinde konuşulan yüz otuzbeş çeşit dile yapılacak tercüme isimleri düşündüm, dil sayısı nekadar kabarık olursa olsun müslüman bir toplumun veya milletin Allah Teâlâ'ya ait 99 arapça ismini kendi dillerine kolayca tercüme edebileceklerini, tercüme

isimlerle Allah Teâlâ'ya yalvarış yakarmalarının kolaylığını gördüm.

Bundan sonra bu konunun ağırlığı benden biraz daha kaldırıldı. Allah Teâlâ'yı tanımak için gerekli sözleri söylemeye yeterli cesaret hâsıl oldu. Bundan böyle isim, sıfat sorunlarını incelemeğe cesaret ettim. İlk iş olarak (**SAGARÜN**) veznindeki "sıfatun", çoğulu **"evsafün"** kelimelerini Kuranı Kerimde aradım .Çünkü varlıklardaki nitelikleri ifade eden kelimeler bunlardır .Kendi kendime herhalde yaratık varlıkların niteliklerini bildiren şu kelimeler Allah Teâlâ'nın niteliklerini de Kuranı Kerimde bildiriyordur. Düşüncesiyle bu kelimeleri Kur'anı Kerimde aramaya başladım. Aradığım kelimelerin Allah Teâlâ'nın nitelikleri hakkında kullanıldığım Kur'anı Kerimde Hadisi Şeriflerde bulamadım.

Bu kelimelerin Allah Teâlâ hakkında kullanılıp kullanılmadığını aramak hakkımdı. Çünkü **Kur'anı Kerimin nazil olduğu devirdeki Araplar "vasıf"ı "sıfat" kelimelerini kullanıyorlardı.** Müşrik Arapların Allah Teâlâ'ya yaptıkları hatalı isnatlarından dolayı vasıf kelimesini Cenâb-ı Hakk şu âyeti kerimede kullanmıştır.

وَجَعَلُواْ لِلّٰهِ شُرَكَاء الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُواْ لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ

(Senin güçlü olan Rabbın onların hatalı vasıflandırmalarından münezehtir.) (En'âm, 100)

Ayeti kerimesine vasfen kökünden gelen (Yesifûn) kelimesi geçmektedir. Sıfat vasıf kelimesinin sözlük

mânâsı beyan etmek, açıklamaktır.

Nahiv bilginlerinin yazarlarına göre “sıfat” zât’ın gücü veya o gücün etkisiyle ortaya çıkan mânâdır. Örneğin; kuvvetli olan kardeşini gördüm cümlesindeki kuvvetli sözü, zât olan kardeşin sözünün sıfatıdır. Sıfat o zât’ın durumunu azda olsa açıklamıştır. Veya dövülen Hasan’ı gördüm cümlesinde döven zât’ın güç etkisiyle meydana gelen mânâdır. Buna sıfat derler.

İşte sıfat bundan ibaret olduğu için nahivcilere göre bir zatı ifade eden isim kendi kendisine muzaf olamadığı gibi kendi sıfatına da muzaf olamaz. Çünkü sıfat zattan başka bir varlık değil zât’ın kendisidir. Senin Zarif kardeşini gördüm sözünde sıfat olan zarafet zât olan kardeşten başka bir şey değildir. **Sözün özü nahivcilere göre sıfat mevsufun kendisinden ibarettir.** Kelâmcılar sıfatın tarifinde nahiv bilginlerinden ayrılmışlardır. Sıfat mevsufun kendisi olamaz derler. Bu konuda kopan fırtınalar işte şu görüş ayrılığı ile başlamıştır. Ehli sünnetin görüşü çok isabetlidir. Sıfat zât’ın tâ kendisi olsa ilâhî zattan artık sıfatıyla bir varlık arayamayız.

İlâhî zât’ın sıfatlarının Kur’anı Kerim’de Hâdisi Şeriflerde” vasıf” “sıfat” kelimeleri ile ifade olunmayıp Allah Teâlâ isimlerinin mânâları ile ifade olunmasında elbette büyük hikmetler vardır. Merhum kelâm imamları Allah Teâlâ’nın sıfatlarını isim kelimesi adı altında inceleyecek olsalardı bizim için daha faydalı olurlardı kanısındayım. İlâhî zât’ın kutsal isimlerini incelerken elimde olmayarak düşündüm. Allah

Teâlâ yalnız Arap milletinin ilâhı değil ki onun isimleride Arap dili üzere yalnız Arap'a ait olsun. Arapça söyleyen ilâhî zât'ın isimleri kelime itibariyle Arap milletine âid olduğuna göre o kutsal isimlerin sıfatları olan manalarının tercümleri de arap olmayan milletlere aitdir. O halde kutsal isimlerin mânâları olan sıfatlarda ilâhî zât'ın tercüme isimleri olmalıdır Bu itibarla ortadan sıfat sorunu ve ihtilâflarıda çözülmüş olur.

İlâhî zât'ın tercüme isimleri arap olmayan müslüman milletlerin kutsal ilimlere olan zikir, dua ve yalvarmalarındaki ihtiyaçlarını kolayca karşılar. Böylece her müslümamn kendi dilince yapılan tercüme isimlerle ilâhî zata yalvarması tâbii ve şer'i bir hakkı olduğu ortaya çıkıyor. Akıl ve vicdanımın arap olmayan müslüman milletlere tercüme isimleri tabii bir hak tanıdığını görünce elimde olmayarak şöyle söyledim, **(Felillahi't teracümül esmail hüsnâ)** ilâhî zât'ın güzel isimlerinin tercümeleri ilâhî zât'ın, tercüme isimleridir. İlâhî zata ait özel ve güzel isimlerdir. Tercüme isimler ilâhî olduğuna göre ilâhî zata ait olan arapça isimlerin mânâlarını sıfat açısından değil tercüme isim açısından ele alıp incelemek daha doğru olacak. Arap olmayan inanır (mümin) müslümanların dillerince tabii hakları olan ilâhî zât'ın tercüme isimlerine saygı göstermiş oluruz.

Nitekim Cenâb-ı Hakk ve elçisi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem böyle yapmışlardır. İlâhî zât'ın güçlerini ifade eden "vasıf" kelimelerini Allah Teâlâ Kur'anı Keriminde bir defa bile zikretmediği halde isim kelimesini Alak suresinin 1 nci, Alâ suresinin 1

nci, Esra suresinin 110 ncu Araf suresinin 180 nci, El Hakk'a suresinin 52 nci ayetlerinde ve daha bir çok yerlerde zikretmiştir.

Öyle sanıyorum ki Cenâb-ı Hakk'ın kendisini sadece kutsal isimleri ile tanıtmaya çalışması asıl isimlerinin mânâlarını tercüme isim olarak ele alıp incelememize kuvvetli bir işaret Arap olmayan müslüman milletlerin kendi dilleriyle ilâhî zât'ın adlarını zikretme haklarına riayet, sıfat, zât, bölücülüğünden men, böylesine gereksiz bir tefrikaya düşenlere kesin bir delili hidâyettir.

İnancına sahib olmak üzere iken Cenâb-ı Reşit Rüşt gücüyle yardımıma yetişti. Onun bu özel yardımı sayesinde diyebilirim ki;

ایای احل اسرار الاسماء الحسني

"Allah Teâlâ isimlerinin kapalı mânâsı yalnız bana çözdürüldü."

Asırlarca bu kutsal isimler üstünde asılı olan kilitler yalnız bana açtırıldı. Benim bu işle öğünüp iftihar etmeye hakkım yoktur. Çünkü bu kapalı mânâ kapılarını açtıran Hz. Fettah, ben ise iradesiz kapalı mânâ anahtarı hükmünde bir fatihim.

İlâhi Rüşt yardımı yetişince gördümki Hz. Allah Teâlâ'nın 98 isminden herhangi birisi geriye kalan 97 ismin mânâsını taşıyor. Örneğin Hz. Allah Teâlâ'nın bir ismi vâciddir. Vâcid Allah Teâlâ'nın maddesiz varlıklardan maddeli varlık var eden gücüdür. **İlâhî zât bu gücüyle madde yaratıcı olduğu gibi bu gücüyle bilici, işitici, görücü, dileyici sözün özü geriye kalan 97 ismin her**

birerinin gücü ile bu güç güçlüdür.

Hz. Allah Teâlâ'nın işitmeyen sağır gücü yoktur. Görmeyen kör gücü yoktur. Bilmeyen gafil gücü yoktur. Adil olmayan haksız gücü yoktur. Acımayan katı gücü yoktur. **Hülâsa Allah Teâlâ'nın her ismini sözünü ettiğim Vâcid gücüne göre kıyaslayınız.**

Denilebilirki, madem ki esmâi hüsnâdan bir isim 97 ismin mânâsını ifade edip onların tümünün taşıdığı gücü taşıyorsa geriye kalan diğer 97 ismin ayrı ayrı zikredilmesinde ne hikmet ve ne yarar vardır. Birinci hikmet 98 adet her isim kendi mânâsını zimmen taşıyan kendinden başka olan tüm esmâi hüsnanın genel merkezi ve mutlak mümessili hükmündedir. Onların bünyelerinde mevcut olan gizli güçler o sözlük ve istilâh mânâsı açık olan ismin şahsında ifade ve tefsir olunur.

Böylece her isim kendisinin açıkça taşıdığı mânâyı, gizlice taşıyor, diğer kutsal isimlerin anlam kaynağı olmuş olur. Esmâil hüsnadan her hangi birisi öbürlerinin tümünün mânâsını kapsadığı halde öbürlerine ayrı ayrı zikredilmelerinin ikinci hikmeti yaratıkların ihtiyaçlarını Allah Teâlâ'ya arzetmesinde kolaylık sağlamaktır. Nitekim cenabı Alim bir âyeti kerimede;

قُلِ ادْعُواْ اللّهَ أَوِ ادْعُواْ الرَّحْمَنَ **أَيًّا مَّا تَدْعُواْ** فَلَهُ الأَسْمَاء الْحُسْنَى وَلاَ تَجْهَرْ بِصَلاَتِكَ وَلاَ تُخَافِتْ بِهَا وَابْتَغِ بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلاً

"Her hangi bir ihtiyacınızı karşılamak için Cenâb-ı Alim'in her hangi bir ismine müracaat edersenz ediniz, ihtiyacınızı karşılayacak her güç onun her

isminde mevcuttur”[4] buyuruyor. Esmâi hüsnadan her isim bu derece geniş mânâ taşıyorsa bunlar lafız ve mânâ itibariyle hepsinin ismi azam olması gerekmez mi ?

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem neden bunların içerisinde başka bir ismi azam olduğunu söylüyor. Biçiminde gönlünüze gelen bir soru ile karşı karşıya gelebilirsiniz. Bu soru şöyle çözümlenir, Esmâ-i Hüsnâ’dan her isim diğer isimlerdeki mevcut güçleri kendi bünyesinde korur. Genel müdürlüklerin şube ve daire müdürlerinin güçlerini kendi bünyeleride bir nev’i koruduğu gibi, birde kendi bünyesindeki genel müdürlerin güçlerini kendisinde bulunduran bakanlık gücü vardır. İsm-i Âzam tıpkı bakanlık gücü gibidir. Esmâ-i Hüsnâ’dan genel müdürlük düzeyindeki bütün isimlerin güçlerini toptan kendi bünyesinde ifade eden güce isme İsm-i Âzam denir. O isimde olsa olsa Allah Teâlâ bilirki **“Allah”** ismidir.

Doksan dokuz ismin her biri geriye kalan 98 ismin taşıdığı gücü taşıdığına göre tek bir isimle yetinilmek gerekir iken, yetinilmeyip 98 ismin ayrı ayrı zikredilmesindeki üçüncü hikmet; **Allah Teâlâ’nın zât’ını tanıtmada kolaylık sağlamaktır.** Zât’ını tarif ederken tarif de sıkıntı çekmemek içindir.

---

[4] “De ki: 'İster Allah deyin, ister Rahman deyin, **hangisi-ni derseniz deyin**, en güzel isimler O'nundur.' Namaz kılarken sesini yükseltme, gizli de okuma, ikisi ortasında bir yol tut.” (İsrâ, 110)

Kutsal isimlerdeki şu derin ve çok geniş kapsamlı ifadeyi görünce artık anladımki Allah Teâlâ'ya özgü doksan dokuz isminden hiç birinin tercümesini yapmak mümkün değildir, çünki Allah Teâlâ'nın doksan sekiz isminin ifade ettiği mânâları toptan ifade eden bir kelimeyi dünya dillerinde bulmak mümkün değildir.

İlâh = Allah Teâlâ sminin taşıdığı mânâyı taşıyacak bir kelimeyi elde etmek nasıl mümkün değilse diğer ilâhi isimlerden her hangi birisinin taşıdığı mânâyı taşıyacak bir kelime temin etmekte mümkün değildir. Bence Allah Teâlâ ismiyle diğer doksan sekiz isim arasında tek bir fark vardır, o da şudur.

"Allah" ismi hem bize bildirilen doksan sekiz ismin ifade ettiği mânâyı ifade eder, hem bize bildirilmeyen diğer isimlerin ifade ettikleri mânâları ifade eder, diğer doksan sekiz isim ise sadece doksan sekiz ismin mânâsını ifade ederler, bildirilmeyen isimlerin mânâlarını ifade etmezler, işte "Allah" ismi bu yönden diğerlerinden farklı olduğu için ismi azamdır.

Gerçek böyle olduğuna göre her milet Allah Teâlâ'nın "Allahça" olan isimlerini olduğu gibi öğrenmek zorundadırlar. **"Tanrı, Huda, God,"** diye gibi uydurmaca tercümeler Allah Teâlâ'nın hiç bir ismine tercüme olamaz. Bunlarla namazada girilemez. FAKIHLERİN BUNLARLA NAMAZA GİRİLİR DİYE VERDİKLERİ CEVAZ "MÜSADE" İSABETE DAYALI BİR CEVAZ DEĞİL, ZARURETE DAYALI BİR CEVAZDIR.

İLAH OLAN ZÂT'IN GAYRİ MÜKEVVEN OLAN SEMA ARŞI

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurur;

ارحمو من فى الارض يرحمكم من في السماء

"Yer küresinde olanlara acıyınızki semasında olan zatta size acısın", der.

Kendi semasında olan zât'ın Cenâb-ı Hakk'ın zatı olduğunda şüphe yoktur, ama onun seması bizim semamız gibi değildir, semanın sözlük mânâsı gök, boşluk uzay demektir. Evrenin sonsuz uzayı fani, hâdis varlıklarla doludur. **İlâhî zât'ın zât'ına özgü olan uzayda fâni ve hâdis varlık yoktur.**

Çünkü onun zât'ına özgü olan uzay zât'ının ışığı, aydınlığı ile doludur. İlâhi zât'ın eserinin doldurduğu uzaya hiç bir zaman ilâhi güçlerin meydana getirdiği, (oldurduğu-yarattığı) eserler dolamaz. Çünkü ilâhi güçlerle oldurulan varlıklar zât'ın varlığı olan aydınlıklara doğru yaklaştırılacak olsalar, bu varlıklar kendiliğinden yok olurlar. **Hâdis varlıklar kadime yaklaşırken yok olurlar sözü çok doğrudur.**

Cenâb-ı Hakk'ın zatı diğer arşlarında hareket ettiği gibi sema arşında da hareket eder; ama onun hareket ve sekenâtı hiç bir zaman güçleriyle yarattığı varlıkların harekât ve sekenatına benzemez. **Kimi insanlar Allah Teâlâ'nın zât'ını yaratılan mânevi veya maddi varlıkların içerisinde sanırlar.**

Şu şekerin içinde olan Allah Teâlâ'ya yemin ederim, şu çayın içerisinde olan Allah Teâlâ'ya yemin ederim, diyerek şekeri yiyen, çayı içen mümin ve müslüman adamları gördüm. Bunlar sanıyorlar ki Cenâb-ı Hakk'ın bize boynumuzdaki şah damarımızdan yakın olması, Allah Teâlâ'nın zât'ının yakın olmasıdır. Öyle sanıyorlar ki Allah Teâlâ'nın zatı her kürre ve zerrenin dışında, içinde mevcuttur. İşte böyle bilme onu gerçekte bilmemektir, o nun zât'ını tanıyamamaktadır.

Hazreti Allah Teâlâ zât itibariyle yarattığı her zamandan, yarattığı her madde ve mekândan münehzehtir. Hazreti Allah Teâlâ zât yapısını tamamen açıp yer küresine yüz binlerce katrilyon kilometre uzaklıktan yirmidört saat devamlı gösteriverse yer küresinin tüm varlığı yirmi dört saat içerisinde toptan yok olur.

Bir hadisi kudside, **"ben yer ve gök kürelerine sığmam ama kulumun kalbine sığarım"** der. Buradaki kalbe giriş zât itibariyle giriş değildir. **Kalbe giren zât'ın güçleridir.** Onun güçlerini ne yer küresi nede boşluktaki diğer küreler insanlar kadar bilip kavrayamazlar. Sonsuza doğru uzanan güçlerimin, yarattığım her varlığın atomlarını içten, dıştan kuşattığını **insanlar kürelerden daha iyi bilir** demektir.

Hazreti Allah Teâlâ zât varlığı itibariyle, zatiyet yapısı itibariyle yarattığı varlıkların ne içlerinde nede dışlarında ne de bu varlıkların yakınlarında vardır. **O, sadece zât'ının güçleriyle her yerde her zaman ve her mekânda var ve hazırdır. O güçleriyle her yerde hazır ve nazırdır.**

İLAH OLAN ZATIN GAYRİ MÜKEVVEN OLAN MEÂRİÇ ARŞI

Cenâb-ı Hakk meâric arşı hakkında Kur'anı Kerim'de şöyle buyurur;

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ

"Yüce makamlar sahibi olan Allah'tandır. Melekler, ruh, büyük melekler, dünya ölçüsüyle, sizin hesaplarınıza göre elli bin yıl tutan bir günde O'nun huzuruna yükselerek çıkar." (Meâric, 3-4)

İlâh olan zât'ın mearic[5] adlı makamları vardır. Cisim kesafetinden den beri olan meleklerle cebrail aleyhisselâm o makamlardan güçlerle var edilen hâdis varlıklara dıştan en yakın olanının sınırına melek lik hızlarıyla elli bin yıla eşit olan bir günde ancak gidebilirler, der.

Meâric isimli makamlarda istediğinde Cenâb-ı Hakk'ın zât'ının bulunacağı, durup eğleneceği makamlardır. Bu makamların sayısı belli değildir. İlâhî zât'ın zât yapısının tabii ışıklarının ördüğü makamlardır. **Zatı İlâhinin güçleriyle tekvin "var ettiği" varlıklardan meâric makamlarında varlık yoktur. Olamazda.** Çünkü o makamlardaki ilâhi şulelere mükevven varlıkların yaklaşması mümkün değildir. Şâyet yaklaştırılacak olsalar yok oluverirler.

[5] Mearic(Mi'rac. C.) Mi'raclar. Merdivenler. Çıkılacak yerler.

Mülhem anlayışıma göre ilâh olan zât her gücüyle bilici, her gücüyle acıyıcı, her gücüyle yaratıcıdır. Yaratan güçler ayrı ayrı güçler olduğu için yaratılan varlıklarda ayrı ayrı varlıklardır, yaratan güçlerin çok olması zatı ilâhinin birden fazla olmasını gerektirmez. Birliği bozmaz. Cenabı Allah Teâlâ en önce ilk yaratacağı gücüyle yaratacağı varlık hakkında nefsinden bir plânlama yapar, sonra varetmesini plânladığı varlığın yok kalmasına aynı gücüyle acır. Ayrıca o gücüyle var edeceği varlığın gücünü tanımasını sever. Sevdiği içinde o gücüyle yaratır. İşte Cenâb-ı Hakk hangi gücüyle yaratacak olursa olsun yaratacak her güç yaratmadan önce mutlaka yaratmayı plânlar. Kendi eserinin yokkalmasına acır, var edeceği eserin kendini tanımasını sever. Bu kuralı hiç bir zaman unutma.

كون الله اولا بالنور وجود المنور

Allah Teâlâ en önce zât'ına özgü olan ülkelerinden sonsuz yokluğa doğru açılıp yok olan küçük bir ışığını var etmeyi nur gücüyle nefsinden plânladı. Nur gücüyle o tabii aydınlığının yok kalmasına acıdı. O yok olan aydınlığın nur gücüyle var edildiğinde nur gücünü bilip tanımasını nur gücü sevdi, sevdiği için nur gücüyle en önce varetmeyi plânladı. Bu gücüyle maduma (Mevcut olmayan. Yok olan, Yok) acıdı. Bu gücü ile tanınmayı en önce sevdi, bu gücüyle plânlayıp acıdığı sevdiği için en önce Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin münevver varlık dediğimiz nurunu yarattı.

Bu varlıklara **"Nurî varlıklar"** denir. Yâni nur gücünün eseri olan nur gücüne mensup varlıklar denir. Nur gücünün eseri olan münevver varlıkların

yapılarını insanların dünyada incelemesi mümkün değildir. Çünkü münevver yapıların varlıkları ruhların yapılarından aklımıza üç batın daha uzaktır. Ruhlar önce nur gücüyle münevver varlık olurlar sonra vâcîd gücüyle münevver varlık tekrar oldurulur mevcut varlık olurlar, daha sonra hâlık gücüyle tekrar oldurulup geliştirilerek halk olunup mahlûk varlık olurlar.

Maddesiz mânevi varlıklar münevver varlık da olsa, onun bir kat daha gelişip genişleyip açıklık kazanmışı olan mevcut varlıkta olsa, hatta gözlerin görebileceği duruma gelen mahlûk varlıkta olsa yapılarının incelenmesine imkân yoktur.

Münevver varlıklar vacid gücüyle yapıları maddeli mevcut varlık oldurulmuşsa bunların yapılanda incelenemez, ancak yarınların teknik gücüyle gelişen beyinler bunların varlığını hayâl edebilir, vehmedebilir. Ne zamanki Hz. Allah Teâlâ hâlık gücüyle bu vehim ve hayâl hükmündeki varlıkları var ederek çıplak gözle görünür duruma getirir, o zaman beşer maddeli varlığın yapısını inceleme imkânını bulabilir.

Vacid gücüyle yaratılan mevcut varlıkların en hareketsizi, en kabası en ölüsü saniyede üçyüz milyon kilometre mesafe kateden Hişon ışıklarıdır. Bu varlıkların zabtı zor, ele avuca sığması çok güçtür.

Hazreti Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem münevver varlığının dışa doğru yansıyan aydınlıkları Hişon ışıklarından daha hareketlidir. Cenabı nur melekleri işte şu aydınlıktan önce nur

gücüyle münevver varlık hâline getirdi, sonra da vâcid gücüyle mevcut varlık hâline getirdi.

“Câmi’ul fakir” adlı eserde yazılan ve “Ensarinin oğlu Cabir’radiyallâhü anhden riayet olunan hâdisi şerifin ikinci bölümünde Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurur;

“Ruhsal suret yapımdan zuhur eden nurumun dördüncü bölümü tekrar dörde bölündü. Allah Teâlâ o nurun, (Birinci bölümünden arşı tutan melekleri, ikinci bölümünden Kürsü tutan melekleri, üçüncü bölümündede geriye kalan melekleri yarattı.)

Bu hâdisi şerif de meleksel suretlerin ruh suretlerinden önce yaratıldığı açıkça bildirilmiştir.

خلقت الملئكة من نورى

“Hulikatil melaiketü min nuriy”

Bu hâdisi şerifte **sadece meleklerin meleklik iskelet yapılarının efendimizin ruhsal suretinin nurundan yaratıldığı bildirilmektedir.** Gö rürülüyorki Cenâb-ı Hakk şu üçüncü yaratma dönemindede sayısı yüz binlerce milyarı aşan bir sürü cansız kafes yaratmıştır. Böylece meleklerin kuru kafesleride efendimizin nurundan yaratılan birinci Âlem olarak meydana gelmişlerdir.

Melek: Elçilik yapan kimse demektir. Melek kelimesinin kökü, bu anlama göre (Elk) oluyor. Melek kelimesinin götüren anlamına gelen (Elük), haber götüren anlamına gelen (Elüke), Güç anlamına gelen (Mek), (Milk) köklerinden geldiğini söyleyenlerde olmuştur. Melek tekil bir kelimedir,

çoğulu melâikedir.

Meleklerde ruhlarda madde değildirler, bunlar cisimsiz maddesiz yaratıklardır. Din bilginlerimizden kimisinin meleğin tanımını yaparken (Melek ışıklı bir cisimdir) diyerek tarif etmesi meleğin madde ve cisim sel varlıkların kalıplarına istedikleri zaman girebileceklerine işarettir. Meleklerin cisim madde olduğu anlamı anlaşılmamalıdır.

Ruh ve Meleklerin yaratıldığı ışıkların yaratıklarca görülmesi mümkün değildir. İlk ruh suretinin aslı olan ışığın görülmesi yaratıklarca mümkün olmadığı gibi, Allah Teâlâ'nın batın gücünün etkisinde bulunan bu ışıkları Allah Teâlâ'nın zahir gücü etkisi altına aldı, öyle bir etkilediki o ışıkları aslına oranla apaçık görünür duruma getirdi, biz işte bu yüzden aslına oranla her nekadar görüntülü duruma girdilersede görünmeyen x ışınlarından en az bin kat kapalıdırlar. Bunları gözle veya gözün görmesine yardımcı olan her hangi bir araçla görmek mümkün değldir. Bunları ancak Peygamberler görebilirler. Ne **Melekler bizim gözümüze görünecek biçimde yaratılmış, nede bizim gözümüz onları görecek biçimde yaratılmıştır.**

Melekler yemezler, içmezler, uyumazlar, erkeklik dişilik yoktur, evlenmezler, doğmazlar, büyümezler, kendi vücutları madde olmadığı için hiç bir maddedende yararlanamazlar. Bedenlerinde şehvet, irade ve şer kuvvet yoktur, tenleri ruhsal nuranidir, kalemle, levh varlık larıda ruhsal nuranidir, Alîm gücünün ilmini yayan şu

araçların tinetleri, özleri aynı olduğu için tam otomatik olarak çalışırlar, yörüngelerinden çıkamaz, doğru yollarından sapamazlar.

MELEKLERİN KANATLI YARATILMASI

Cenâb-ı Hakk meleklerin ruhanî kanat uzvundan bahsetmiştir. Sözü edilen ruhanâ organları şu ayeti kerime açıklar:

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنِحَةٍ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ وَرُبَاعَ

“Allah Teâlâ melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yarattı.”(Fatır, 1)

Şübhesizki gövdesi madde olan bir yaratığın gövdesinin içerisindeki, yöresindeki organlarıda maddedir, insanlar, Hayvanlar, bitkiler gibi, gövdesi madde olmuyan bir yaratığın da gövdesi içerisindeki veya yöresindek organlarınında madde olamayacağı tabii bir gerçektir. Ruh ve Meleklerin yörelerindeki tabii organları gibi.

Her nedense din bilginlerimizin kimileri şu açık gerçeği anlayamamışlar, bu yüzden **“Kanat”** kelimesini gerçek manasında kullanmayıp mecaz kinaye manasında kullanmışlardır. Hâlbuki kanat kelimesi mecaz, kinaye manalarını vermeyi aynı ayetin sonu men eder. Kanat kelimesine hakiki manasının verilmesini şöylece emreder:

يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

“Allah Teâlâ yaratmada dilediği organların uzuvlarının sayısını artırır.” (Fatır, 1)

Meleklere ikiişer, üçer, dörder ruhani kanadın yaratılmasını çoğumsuyarak zor şey görmeyin çünkü Allah Teâlâ her işi yapmaya kadirdir. İşte bu

ayet-i kerime gerçek kanatların yaratıldığını açıkça belirtiyor, okuyucu kardeşim şunu iyi bilki insanların Kuvvet noktaları yörelerindeki elleri olduğu gibi meleklerin kuvvet noktalarıda yörelerindeki ruhani kanatlarıdır.

Bir meleğin kanadı nekadar fazla ise, o meleğin gövdesi kanadı oranında büyük ve güçlüdür. Bir meleğin kanadı nekadar az ise gövdesi de o nisbette küçük ve güçsüzdür. Şurasınıda iyi bilmek gerekirki meleğin en güçsüzüde bizden güçlüdür.

YARATILIŞTA MELEK BEDENİNİN BÜYÜKLÜĞÜ VE KÜÇÜKLÜĞÜ

Maddi yaratıkların bünyelerinde büyüklük, küçüklük olduğu gibi manevi yaratıkların bünyelerinde de büyüklük, küçüklük vardır.

Maddi yaratıkların bir birinden iri, ufak olduğunu görerek biliyoruz. Meleklerin beden yapılarını göremediğimiz için iriliğini ufaklığını da bilemeyiz. Bu konuda bilgi sahibi olmamız için melekleri meleklik hüviyet ve meleklik yapıları ile gören yüce **Allah Teâlâ'nın büyükelçisi Hazreti Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemi dinlemek zorundayız.**

Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah diyor ki; Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz şöyle buyurdular,

فان من الملئكة لخلقا اصغر من الذباب

(Feinne Minelmelaiketi Lehalkan askara minezzübabi)

Bazı meleklerin vucut yapıları sineklerin vucut yapılarından daha küçüktür. Bu hadisi şerif birçok meleğin vucutca sinekten küçük olduklarını ifade etmiştir. Şurası iyi bilinmelidirki bir meleğin karınca kadar veya daha küçük olması O meleğin karınca ve sinek gibi bedenen hakir ve zayıf olmasını gerektirmez. Bir, iki ışık zerresinden meydana gelen küçücük bir melek vucutu kahir bir güce akıl ermedik bir kuvvete sahip olabilir. Her küçük, her ufak mutlaka güçsüz ve zayıftır. Diye kimse iddia edemez. Atomda küçüktür, ama çok

güçlüdür.

Çok ışık zerrelerinden teşekkül eden, bedence çok büyük olandır, çok büyüklere nisbetle küçük, çok küçüklere nisbetlede büyük olan meleklerde vardır. Yukarıda küçük bedeni meleklerin mevcut olduğunu ifade eden hadisi şerifi okudunuz. Sıra büyük bedenli olan melekler hakkındaki hadisi şerife geldi.

Sahabeyi Kirâmdan Kâb diyor ki; Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurdular.

وان حملة العرش ما بين أذنيه إلى عاتقه مسيرة سبعمائة عام

"Arşı yüklenen meleklerin topukları ile yanaklarının arası yüz yıllık mesafedir."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin (Yüzyıllık mesafedir.) sözü Arşı yüklenen meleklerin bedenlerinin çok büyük olmasından kinayedir. Nitekim halkta **"falanın yüzü bahçe kadar, boyu üç günlük yoldur"** derler. O adamın bedence çok iri olmasından kinaye olduğu gibi insan düşüncelerinin sınırları dışında kalacak kadar bedence büyük olan meleklerde vardır. Arşın azami tutan melekler bu tiptendir.

Bir saatte 1200 Kilometre giden bir uçak 18 Milyon 250 Bin Yılda ancak Arşın çapını bir defa dolaşabilir Cenâb-ı Halik bu küreden daha büyüğünü halk etmemiştir.

Bir zâtın tanınması için o zâta ait güçlerin tanınması şarttır. Bazı zatlar bilgi gücü ile'bazı zatlar bedengücü ile bazılarında dayanıklı olma

güçleriyle tanına gelmişlerdir. Güçler yoluyla zât'ın tanınması insanlarca köklü ve değişmez bir esastır. İlâhî zatta şu değişmeyen köklü prensib de olduğu gibi yaptı. İsimleri ile güçlerini tanıtmakla zât'ını tanıtır. İsimler sadece ilâhi zât'ın güçlerini tanıtan harfler harflerden örülme kelime araçlarıdırlar. Bundan başka birşey değildir, ler. Bunun içi nehli sünnet isimler hakkında şöyle der **(El ismü aynül müsamma**) isim de ayrı bir varlık aranamaz ismin varlığı ismi alan zât'ın varlığıdır. Bu tarife göre ilâhî zâtın güçlerinin asil isimlerinde güçlerden ayrı bir varlık yoktur. İsimlerin varlığı ilâhî zâtın güçlerinin varlığıdır. Kutsal isimler o güçleri bize bildiren kelimelerden ibarettir. İlâhî zâta ait bütün isimler zâtının birer gücünü ifade ederken Allah Teâlâ ismi bütün güçlerini kül (bütün) olarak toptan ifade etmektedir. Allah Teâlâ isminin bütün güçleri toptan ifade ettiğinden İslâm dini liderlerinin sözlü karar birliği vardır. Yukarıdaki tanımlamadanda anlaşılacağı üzere **Allah Teâlâ'nın isimleri denildiğinde sadece ilâhî zât'ın güçleri anlaşılır.** Ama güçlerini anlatmakta kolay birşey değildir. Nitekim Cenâb-ı Hakk Hazretleri ilâhî zât'ının güçleri hakkında şöyle buyurur.

(Tebârek esmü Rabbike)

"Ey elçi ve inanır senin rabbinin ezeli ve ebedi olan güçleri yaratıkların güçlerine benzemekten, yaratıklarca tamamen kavranıp kuşatılmaktan münezzeh ve yücedir."

Herhangi bir yaratık zât'ın, varlığın gücü ilâhî zât'ın herhangi bir gücünü ihata eder demek böyle inanmak küfür ve şirktir. Yaratık her gücünün gücü

ilâhî zât'ın güçleri yanında sıfır yok hükmündedir.

Yaratık varlıklara ad olan isimlerin meydana gelmesi için üç esas vardır

(1) İsmi verecek (Müsemmi) 'nin bir şahsın bulunması

(2) O şahsın herhangi bir varlığa vermesi,

(3) isim verilecek bir varilliğin bulunmasıdır.

Yaratıkların isimlerinde aranan bu esaslar yaratıcı ilâhî zât'ın isimlerinde aranmaz. Çünkü o yaratıklara gliçlülerini ifade edecek kelimeleri söylemekle güçlerinin isimlerini kendisi koymuştur. İlk müsemmi zatı, müsemmada zât'ının güçleridir. Ayrı, ayrı isimler altında tanıtılan ilâhî zât'ın güçleri Dört yönden birbirlerine paralel ve eşittir.

(1) Kutsal isimlerle ifade olunan ilâhî zât'ın güçleri bağlı oldukları zât bakımından birbirine eşittirler. İlâhî güçlerin yerleri yurtları ilâhî zâtın şahsiyetidir.

(2) Güçler ezeli olmak bakımından birbirine eşittirler. Hiçbir gücün başlangıcı yoktur hepsi de birbirlerine paralel olarak önsüzdür.

(3) İlâhî zât'ın güçleri sonuçsuz olmak bakımından da birbirlerine paralel olarak varlıkları ebedi süren güçlerdir.

(4) İlâhî zât'ın bütün güçleri kuvvet bakımından da birbirlerine eşittir. Hiçbiri ötekisinden daha kuvvetli veya daha zayıf olamaz.

İlâhî zât'ın isimlerle ifade olunan güçleri inkârca kâfirlerin dediği gibi vehim hayal (kuruntu)

değildir. Akli ve nakli deliller ile sabitlerdir. İnanır müslümanlar ilâhî zât'ın güçlerinin varlığına çok sayıda ayet hadis ve akli deliller getirebilirler. Ama **inkârcı kâfirler bu güçlerin uydurma yakıştırma olduğuna dair tek bir delil bile bulamazlar.** İlâhî zât'ın kutsal isimlerle ifade olunan güçlerin nisbî ve izâ fi varlıklar değildir. Zira nisbi ve izâfi zât'ın kutsal isimler ile ifade olunan tabii güçleri ilâhî zattan ayrılıp peygamber, melek, veli, cin gibi yaratıklara geçemez. Bu bakımdan hiçbir yaratıkta ilâhlık güçlerine sahip olamaz. **Hatta ilâhî zât'ın güçleri zattan ayrı bağımsız varlıklar olmadıkları için güçler ilâh olamaz.** Ancak o güçlere sahip olan zât ilâh olabilir. Biz güçlere değil güçlerin sahibi olan ilâhî zata taparız.

İlâhî zât'ın güçlerinin üç yönden birbirlerinden ayrılığı vardır.

(1) Güçlerin mahiyetleri birbirinden ayrıdır. Örneğin öldürücü gücün mahiyeti diriltici gücün mahiyetinden ayrı olması gibi bütün güçlerin mahiyetleri birbirinden ayrıdır.

(2) İlâhî zât'ın güçlerinin mânâ ve mef humları birbirinden ayrıdır. Örneğin adalet gücünün manası şekur gücünün manasindan ayrı olduğu gibi ilâhî zât'ın güçlerinin manaları (Anlamları) Birbirinden ayrıdır.

(3) ilâhî zâtın güçleri yaratıkları az ve çok dokunmada birbirinden farklıdırlar.

Örneğin : İlâhî zâtın gilbi gücü insanları, nurgücü ise melekleri müntekım gücü inkârcı kâfirleri etkilemede birbirinden farklı oldukları gibi ilâhî

zâtın güçlerinin yaratıklara taallıkları birbirinden farklıdır.

İlâhî zâtın güçleri menşede (kaynak-kök), önsüzlükte, sonsuzlukta, güçlülükte birbirinin dengi olduğu gibi bütün güçler önsüzlükte (Ezeli olmakta) Sonsuzlukta Ebedi olmakta zâtada paralel ve denktirler. Ama **güçlerin her birisi ayrı ayrı güçlükte ilâhî zâta denk olamazlar.** Çünkü zât bütün güçlerle güçlü; güçlerin her birisi ise yalnız kendi güçleriyle güç lüdür. Hiç bir güç ötekisini kendisine inzimam (Bir birine ilâve olunmak, katılmak. Yapışmak. Birbiri ile alâkalı oluş.) ettirmez. Bütün güçler zattadır. Zât güçlerde değildir, ama ne güçler zattan ayrılabilir, nede zât güçlerden ayrılabilir. îlahlık güçleride zâtın tabiatsal ezeli birliği vardır. Birbirinden ayrımları muhaldir. Zât ile birbirini Ezeli ve ebedi kuşatımla birliktir. Bütün ilâhî güçlerin mahiyetinin birbirinden ayrı olmasına rağmen bütün güçlerin mahiyetleri ilâhî zâtın mahiyetinin aynıdır. İlâhî zâtın mahiyetide bütün güçlerin mahiyetlerinin aynıdır. Mahiyetleri, hüviyetleri tekbir varlık olan ezeli ve ebedi birliğin ayrışımı, mümkün olmayan muhaldir. İşte şu ilâhî güçlerin mahiyetiyle ilâhî zâtının mahiyeti ezeli ve ebedî olarak tek bir varlık olan Zât-ı Akdes Şûrâ sûresinin onbirinci âyetinde derki

<u>(Leyse Kemislihî şey'ün)</u>

"ilahlık mahiyet ve hüviyetinin gereği olan zât'ın dengi misli yoktur."

İlâhî zât'ın mahiyetiyle güçlerinin mâhiyetinin tek

mâhiyet olduğunu zât ile güçleri (isimleri) arasında sıhhatli cümle kurulmasından, mübteda haber, mevzu mahmul, müsned müsnedin ileyh, kurallarının cereyan etmesinden anlıyoruz. Örneğin

“Allahü adlün” Allah Teâlâ (İlâhî zât) Âdildir.

“Allahu bakin” “ilâhî zât ölümsüzdür.”.

İki dokuzdan ibaret olan 99 sayısının mahiyeti doksan, dokuz tane birin mahiyetinin aynı olduğu gibi 99 tane Birin mahiyetide 99 sayısının mahiyetinin aynıdır. İşte şu misalde olduğu gibi ilâhî güçlerin mâhiyeti, ilâhî zât’ın mâhiyetinin aynı, ilâhî zât’ın mâhiyetide ilâhî güçlerin mâhiyetinin aynıdır.

İlâhî güçlerin (isimlerin) ilâhî zâta veya zât, ifade eden kelimeye muzaf kılınması ikisinin mahiyetlerinin ayrı ayrı şeyler olmasını ifa de etmez. Güçler zâtın, zât içindeki saklı özleri olduğundan zâta izâfe olunmakla açıklanmış tanınmış olurlar. Zât ile güçlerin mânâ ayrılığı aralarında izâfetin kurulmasına yeterli ve artarlı bir sebeptir. Güçlerin mahiyetleri birbirinden ayrı olduğu için aralarında sıhhatli cümle kurulamaz. Örneğin;

“El-müizzü müzillün” (izzet veren güç zillet veren güçtür.)

“El-insânü hacerün” (insan taştır.)

“El-hacerü şecerün” (taş ağaçtır.)

Cümlelerinin arasındaki isnad sıhhatsız ve doğru

değildir. Bu yüzden cümlede kurulamaz. **İlâhî isimler arasında cümle kurulamamasından anlıyoruzki güçlerin mahiyetleri birbirinden ayrıdır.**

İlâhî zât'ın birbirinden kelime ve mânâca ayrı ayrı olan isimleri ilâhlığın şartı olan ayrı ayrı güçlerin varlığını gerektirmektedir. Birbirinden ayrı olan güçler ayrı ayrı isimler almışlardır. Her gücün ismi ayrıdır, her gücün ismi ayrı olduğu gibi her ismin gücüde ayrıdır. İlâhî zât'ın isimleri zât'ının özü olan güçlerini tanıtmaktadır. Bu bakımdan **isimlerin çokluğu güçlerinin çokluğunu gerektirir, ama güçlerin çokluğu zât'ının birden fazla olmasını gerektirmez.**

Nitekim yaratıklarda da böyledir. Bir adamın konuşma, dileme, işitme, görme gibi insanlık zât'ının önemli özleri olan birçok güçleri vardır. O güçlerin teaddüdür. Bu adamın zât'ının teaddüdünü gerektirmiyor. İlâhî zattada tıpkı durum böyledir. İlâhî zât'ın mahiyeti olan güçlerin birden fazla olması zât'ın birden çok olmasını gerektirmez.

Güçlere özel isim olan kerimelerin her birisi zât'ında özel ismidir. İhtiyacımızı karşılayacak bir gücün ismine müracaatımız, o gücü taşıyan zata müracaatımız demektir. Bütün güçlerin mahiyeti kendi mahiyeti olan zât dilediğimizi yerine getirmeyi dilediği takdirde hemen yerine getirir. Yâsin suresinin 82 nci âyeti öyle der. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin bildirdiğine göre **ilâhî zât'ın bize bildirmediği, yalnız kendisinin bildiği bir çok isimleri (güçleri) daha**

vardır. Biz insanlar ilâhî zât'ın bizlere bildirmediği isimleri bilemediğimiz gibi, o isimlerin gösterdiği ilâhî zattın hüviyet ve mahiyeti olan güçleride bilemiyoruz. O güçlerin kimlerle ilgili olduğunu, kimlerin ihtiyaçlarını karşıladığını tayin ve tesbit edemiyoruz. Görülüyorki ilâhî zât'ın zatiyet yapısını incelemek, bilmek mümkün olmadığı gibi zât'ın mahiyet ve hüviyeti olan güçlerin tümünüde incelemek müümkün değildir.

İlâhî zattaki güçlerin veya yaratıkların isimlerinin varlığı ikidir.

Birincisi isim kelimelerini meydana getiren harflerin çizgi varlığıdır. Biz renkten, boyadan, ışıktan meydana gelen bu varlığı gözlerimizle görmekteyiz.

İkincisi harflerden örülen isim kelimelerinin müsemmâlarına (ismi alanlara) delâlet etme varlığıdır.

Biz isimlerin bu varlığımda aklen bilip kabul etmekteyiz. İşte şu ikiden başka isim kelimelerinin ayrı bir varlığı yoktur. İsim kelimelerini başka varlıklara isim olarak koyanlar önce o kelimeleri başkalarına öğretip tanıtırlar. Sonrada o kelimeler müsemmâlarını (ismi alan varlıkları) başkalarına tanıtır. Kendi kendinin isimlerini koyup o isimleri başkalarına öğretip tanıtan tek zât Hz. Allah Teâlâ'dır.

Hiç bir isim kelimesi kendisinin tanınması için meydana getirilmiş Nüfus cüzdanlarına, kütüklere, kitaplara geçmiş değildir. Bütün isim kelimeleri başkalrının tanınması için meydana getirilmiş

cüzdanlara, kütüklere ve kitaplara geçmiştir. İsim kelimeleri değerlerini kendi nefislerinden değil, başkaların tanıtmalarından almaktadırlar. O halde ilâhî zât'ın isimlerine gelen kutsiyet değeri isimlerin delâlet ettiği güçlerden gelmektedir. Abdest değerini nasılki namazdan alıyorsa, kutsal isimlerde değerlerini ilâhî güçlerden alıyorlar.

İsim kelimesi *Esmâ, yüsmi, ismen* biçimindeki vezin üzere if'al bâbından gelmektedir. Dört harfli bir kelimedir. Bu kelimenin aslı üç harftir arapça kural uyarınca Elif harfinin eklemi ile dört harfli bir kelime olmuştur. İsim kelimesinin masdarı kökü (sümüv) dür. Allah Teâlâ isimlerini aslında harf siz olarak söylemiştir. Ama o isimler Levhi mahvuzdaki harfli yazılış harfsiz söylenen isimlerin tercümesi gibidir. İleride yazdığımız kutsal tercüme isimler Arapça olan isimlerde ilâhî zât'ın harfsiz olarak söylediği isimlerin anlamlarındaki derinlik ve genişliği tümüyle kapsayamaz. Kapsayamadığı için Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz derki;

"Ey Allah Teâlâ'm ben seni gerektiği gibi övemem, sen seni övdüğün gibi övülensin."

İlâhî zât'ın doksan dokuz isimden onsekiz tanesi Kur'anı Kerimde fiilî muzari sîgası üzere gelir. Şöyleki: Yuhyi, yümiytü, yübdiü, Yuhsi, tüizzü, tüzillü yağbidü, yedsüdü, yerfeu, yebasü, yerisü, yehdî, ye mneu, yecmeu yebkâ, yeidü, yücibü, yuğni

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz bunların ilâhî zata özgü özel isimler olduğunu

geriye kalan seksen bir isimle beraber isim sığasında vahye dayanarak bildirmişlerdir.

İlâhî zât'ın isimlerinin meydana gelmesi kelimelerin kutsiyyetine geniş mânâ taşımasından veya dini liderlerin görüş ve içtihatlarına dayanmaz, ancak Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizin kesin bildrisine dayanır. O halde hangi kelimeleri ilâhî zât'ın güçlerinin isimleri diye bildir diyse onun isimleri sadece onlardır. O isimlerden başka isimler icat etmeye hiç bir kimsenin hak ve yetkisi yoktur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ilâhî zât'ın güçlerinin isimlerini, Kur'an ve hâdis metinlerindeki ilâhi zâta isnadı sahih olan binlerce kutsal kelimelerin içerisinde vahye dayanarak seçmiş çıkarmıştır.

İlâhî zât'ın güçlerini tanıtan isimlerin mânâlarını ifade eder. Görünen âyet ve hâdis metinlerinde geçen **binlerce kutsal kelime** vardır. Biz bu kutsal kelimelerde ilâhî zât'ın güçlerinin isimlerindeki mânâları taşır görünüyorlar. Öyle ise bu kelimelerde ilâhî zât'ın isimleridir diyemeyiz. Örneğin; **(Hafız) ilâhî zât'ın koruyucu gücünün ismidir. Hâmi, Vâkıy, Asım, kelimeleri de koruyucu mânâsını ifade etmektedirler.**

(Nur) ilâhî zât'ın aydınlatıcı gücünün ismidir. Muziy Munir kelimeleride aydınlatıcı mânâsını, ifade etmektedirler, diğer isimlerinde mânâsını taşıyan böylesi binlerce kutsal kelimeler vardır, bunlara ilâhî zât'ın isimleridir demek büyük bir hata ve suçtur.

"Arap dilinde bir kelime birçok mânâyı ifade ettiği gibi, bir mânâda birçok kelimeyi ifade eder. İlâhî zât'ın güçlerini ifade etmeye en elverişli olan kelimeyi Allah Teâlâ ve Resulü seçip beğenmiş ve isim olarak vazetmiştir. Bu kelimelerin taşıdıkları mânânın derinlik ve genişliğini aynı mânâya gelen başka kelimelerin eksiksiz taşıyacağına kim garanti verebilir. O halde kutsal isimlere mânâ bakımından eşit kelime, "Elfâzı müteradif"[6] var demekte bir hatadır.

İlâhî zât'ın güçlerinin isimlerine mânâca eşit olmayıp eşit görüntüsü arzeden kutsal kelimelere ilâhî zât'ın güçlerinin tercüme isimleride diyemeyiz. Çünkü bu kelimeler ilâhî zât'ın isimlerinin vâz olunduğu dil üzere vâz, olunan kelimelerdir. Bu kelimeler başka bir dil üzere vâz olunup **Allah Teâlâ isimlerinin mânâlarını taşısalardı o zaman kutsal isimlerin tercüme isimleri olabilirlerdi.**

Bazı bilginlerimiz ilâhî zata isnâdı şeriatımızda sabit ve sahih olan bütün fiilleri, o fiillerin köklerinden türeyen **ismi fâil, sıfatı müşebbehe** ve benzeri isim sığası üzere gelen bütün kelimeleri**, ben, sen, sen, o, biz demek olan ene, ente, hüve, nahnü** zamirlerini hattâ bir kelimenin lafzını Allah Teâlâ'nın zâtına isnat etmekte hata varsa yâni şeriatımız o kelimeyi Allah Teâlâ'ya isnat etmemişse o kelimenin mânâsının Allah Teâlâ ismi olduğunu söylerler. Örneğin (Hafız) ilâhî zât'ın

---

[6] (Birbirine bağlı, tâbi olan. Birbirinin ardınca giden. Yazılışı ayrı, fakat mânası aynı olan kelime)

koruyucu gücünün ismidir. Aynı mânâyı taşıyan vâki, âsim kelimeleri Kur'anı Kerimde Allah Teâlâ'ya isnat olunmuştur. Ama aynı mnâyı taşıyan (Serabil) kelimesinin lafzı Allah Teâlâ'ya isnat olunmamıştır.

Kimi bilginler derki lafzı Allah Teâlâ'ya isnat olmayan binlerce kelimelerin mânâları Allah Teâlâ'nın isimleridir. Koruyucu elbiseye zırha, mağaraya, yer altı sığınaklarına serabil denir. Görünürde insanı soğuktan, sıcaktan, yağmurdan, kardan, bombadan, mermiden koruyan serabildir. Ama şu koruyanları yaratmakla gerçekte koruyan Allah Teâlâ'dır.

Biz derizki: İlâhî zât'ın isimlerinin dışında şöyle yaptı, böyle yapar diye Allah Teâlâ'ya isnat olunan fiil, isim zamir kelimelerinin lafızlarıda "serabil"[7] gibi lafzının isnadı sahih olmayan kelimelerin mânâlarıda hâşâ Allah Teâlâ'nın isimleri olamaz. Belki onun isimlerini mânâ yönünden açan mukaddes kelimeler olabilir.

Kur'anı Kerimin bir çok yerinde, tevhid ve şahadet kelimelerinde İmam Tirmizi'nin İbn-i Hibban ve Hakim'in Ebu Hureyre radiyallâhü anhden Allah Teâlâ'nın doksan dokuz ismi hakkında rivayet ettikleri hâdisi şerifte geçen **ilah kelimesi bile ilâhî zât'ın her hangi bir gücünü gösteren bağımsız bir ismi değildir.** İlâhî zât'ın isimlerini bize öğreten meşhur hâdisi şerifte (ilâh) kelimesi doksan dokuz isimden biri değildir. (Hu) kelimeside 99 isimden biri değildir. Hu kelimesi ile ilâh kelimesi ilâhî zât'ın

[7] Gömlekler

isimleri olsaydılar kutsal isimlerin sayısı doksan dokuzdan yüz bire yükselirdi, isimlerin sayısını yüz bire yükselten Hadisi şerif yoktur. Bazı hadisi şeriflerde risaletin ilk devrelerinde ilâhî zâta (**Ramazan**) kelimesi gibi gösterilen birkaç isim, risaletin son döneminde varid olan doksan dokuz isimi sayan hâdisi şerifin içerisinde tedahulen (içine girmek) mündemiçtir.[8]

---

[8] **“Ramazan” Kelimesinin Anlamı Nedir?**

Bu aya bizi ulaştıran Rabbimize sonsuz hamd-u senalar olsun.
Bu yazımızda Ramazanın anlam ve fazileti üzerinde kısa açıklamalar yapacağız.
Her sene sayısız kez tekrarladığımız bu kelimenin anlamını biliyor muyuz? İnşaallah bu kelimeyi tanıyacağız.
“Ramazan” kelimesinin anlamı hakkında iki farklı görüş vardır:**1-** Birincisi tâbiîn âlimlerinin ileri gelenlerinden İmam Mücâhid'in rivâyetidir.
İbn Cerîr, İmam Mücâhid'den: “Sakın 'Ramazan' demeyiniz. Çünkü Ramazanın ne olduğunu bilmezsin. Umulur ki o, Allah'ın isimlerinden biri ola. Fakat 'Ramazan Ayı' deyiniz. Nitekim Cenab-ı Hakk da öyle demiştir.”
Bu rivâyeti esas aldığımızda, Ramazan, Allah'ın isimlerinden biridir. شَهْرُ رَمَضَانَ'Şehr-u Ramazan' demek, شَهْرُ اللّٰه'Allah'ın ayı' demektir. Bu konuyu az sonra tahlil edeceğiz. Ondan önce, “Allah'ın, Kur'an ve Hadisler'de zikredilenler dışında isimleri de var mıdır?” sorusuna cevap verelim.
Allah'ın güzel isimleri 99 ile sınırlı değildir. Rabbimizin bize bildirmediği isimleri de vardır. Sünen-i Tirmizî'de Allah'ın isimleri 99 olarak sayılmıştır, Sünen-i İbn-i Mâce'de ise rivayet edilen Hadis'te 101 tane İlahî isim zikredilmiştir. Bu iki Hadis kitabında zikredilip Kur'an'da

geçmeyen bazı sıfatlar isim şeklinde Kur'an'da geçmemektedir. Ancak bu sıfatların ifade ettiği anlamlar, fiiller şeklinde Kur'an'da geçmektedir. Kur'an-ı Kerim'de çeşitli kelime kalıplarıyla Allah'a nispet edilmiş olan kavramların sayısını 313'e kadar çıkaranlar vardır. Tirmizî ve İbn Mâce'de sayımı verilen Hadislerde geçen Allah'ın isim ve sıfatlarının dışında da, başka Hadis kitaplarında Rabbimizin isim ve sıfatları geçmektedir.

Dolayısıyla Allah'ın isim ve sıfatları aslında 99 adetten ibaret değildir. 99 rakamı çokluktan (kesretten) kinayedir. el-Esmâü'l Hüsnâ ile ilgili Hadislerde, Allahın isimlerinin 99 olduğunu belirten ifadeler, bu isimleri sayanların (ihsâ edenlerin) cennete gireceğini bildirmek içindir. Yoksa Allah'ın isimlerini 99 rakamıyla tahdid etmek için değildir. Ayrıca Hadislerde geçmeyen ama Kur'an'da geçen Allah'ın güzel isim ve sıfatları da vardır. Bu konu İmanın temel meselesinden olduğu için, bu konuda derli toplu bir çalışma yapmayı düşünüyoruz, inşaallah.

Bu açıklamalardan sonra, Allah'ın isim ve sıfatlarını bir sayı ile sınırlandırmak mümkün olmadığı gibi, O'nun bize bildirmediği katında gizli tuttuğu isimleri de olduğunu anlıyoruz.

Hadislerden, “Ey Allahım, bildiğimiz ve bilmediğimiz güzel isimlerinin hepsiyle Senden isterim” diye dua etmenin Sünnet olduğunu öğreniyoruz. Bu dua şekli de, meşru olan tevessülün, Allah'ın güzel isim ve sıfatlarıyla O'na yakarmak ve O'ndan yardım talep etmek kısmına girmektedir.

Başta Akaid, Tefsir, Hadis, Fıkıh, Siyer, Usûl, Tarih olmak üzere bütün ilimlerde otorite olan, Şeyhulislâm İbn-i Teymiyenin tilmizi, İbn Kesir, şunları nakleder: “el-Esmâul Hüsnâ'nın 99 ile sınırlı olmadığına Ahmed bin Hanbel'in Müsned'inde senediyle birlikte Abdullah bin Mes'ûd'dan rivâyet ettiği Hadis delâlet etmektedir. Abdullah dedi ki; Rasûlullah şöyle buyurdu: “Herhangi bir

Müslüman bir endişe veya üzüntüye düşer de, 'Ey Allahım, ben Sen'in kulunum, kulunun ve câriyenin oğluyum. Perçemim Sen'in (kudret) elindedir. Sen'in hükmün geçerlidir. Hakkımda kazâ'n adalettir. Sen'in kendi zâtını isimlendirdiğin veya Kitabın'da indirdiğin yada yarattıklarından birine bildirdiğin veya katında gayb ilminde kendine seçip tahsis ettiğin bir isimle Sen'den dilerim ki; Kur'an'ı kalbimin baharı, hüznümün cilası, kederimin giderilmesi için vesile kılasın, derse; elbette Allah onun üzüntü ve endişesini giderir ve üzüntüsünün yerine ferahlık verir.'
Bunun üzerine (dinleyenler) dediler ki; 'Yâ Rasûlullah, bu kelimeleri öğrenelim mi?
Rasûlullah da; 'Evet, bunları işiten herkesin öğrenmesi gerekir' buyurdu.
(Tefsiru'l Kur'ani'l Azîm, Ammân, Dâru Usâme, C: 2, Sh: 849, 850)
Bu, özellikle 'Hadislerle Tefsir' konusunda sahasında otorite ve tefsirler içinde de en sahih tefsir kabul edilen İbn-i Kesir'in rivâyetidir.
Şimdiye kadar anlattıklarımızı özetlemek gerekirse; İmam Mücâhid'e göre, “Ramazan” Allah'ın isimlerinden biridir. Fakat, Selef'ten bazı kimseler, “Ramazan” denmesini hoş karşılamayıp, “Ramazan Ayı” denmesi gerektiğini söylemiş olsalar da, Hadislerde bu iki söyleyişin de delilleri vardır ve Ramazan kelimesinin Allah'ın isimlerinden olduğuna dair rivâyetler de zayıftır.
Pek çok Hadislerin ve İbn Kesir'deki rivâyetin de delâletiyle, Allah'ın bize açıklamadığı isimlerinin de olduğunu öğreniyoruz. Zayıf rivâyetler konusunda da Allah en doğrusunu bilir diyoruz.
Allah, bazı isimlerini gayb ilminde katında saklı tutmuştur. Ama biz, o isimleri bilmesek de, o isimlerle O'ndan isteriz. “Kendi katında, gayb ilminde kendine tahsis edip seçtiğin isimlerinle Sen'den istiyorum” demek gibi..

“Ramazan” kelimesi, Allah'ın isimlerinden midir?
Beyhakî'nin zayıf bulduğu bir Hadis'te Peygamberimiz şöyle buyurmuştur: **“Ramazan geldi, Ramazan gitti demeyiniz. Ramazan ayı geldi, Ramazan ayı gitti deyiniz. Çünkü, Ramazan, Allah'ın isimlerinden bir isimdir.”**
İbn-i Kesir, tefsirinde şöyle demektedir: “Selef-i Sâlihînden bazı kimselerin “Ramazan” denilmesini hoş bulmayıp mutlaka “Ramazan ayı” denilmesi gerektiğini söylediklerine dair rivâyetler vardır. İbn Ebî Hâtim'in Ebû Hureyre'den naklettiğine göre o şöyle demiştir:
لاَ تَقُولُوا رَمَضَانَ فَإِنَّ رَمَضَانَ اسْمٌ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ، وَلَكِنْ قُولُوا شَهْرُ رَمَضَانَ
“Ramazan demeyin, çünkü Ramazan Allah'ın isimlerinden biridir. Bilakis Ramazan Ayı deyin.” İbn Ebî Hâtim der ki: Mücâhid ve Muhammed b. Ka'b'tan benzer sözler rivâyet edilmiştir. İbn Abbâs ve Zeyd b. Sâbit ise buna cevâz vermişlerdir. Ben derim ki: Bunun râvilerinden Ebû Ma'şer, Meğâzi ve Siyer'de imam olan Necih b. Abdurrahman el-Medenî'dir. Fakat Hadis rivâyetinde zayıftır. Bunu, oğlu ondan Ebû Hureyre'nin Hz. Peygamberden rivâyeti olarak (merfû') rivâyet etmiştir. Hafız İbn Adiyy onu reddetmiştir ki bu kişi reddedilmeye layıktır. Çünkü Ebû Ma'şer metruktur ve bu sözün Peygamber sözü olduğu yanılgısına düşmüştür. Bu konuda İmam Buhâri (rahımehullah), kitabında (Ramazan denilip denilmeyeceğine dair bâb) başlığı altında bir çok Hadis zikretmiştir ki bunlardan birisi şöyledir: “Kim inanarak ve sevabını umarak Ramazan orucunu tutarsa geçmiş günahları bağışlanır” (Buhâri, Müslim, Nesâî, İbn Mâce). Ve bunun gibi başka Hadisler de rivâyet etmektedir.” (Tefsiru'l Kur'ani'l Azîm, Ammân, Dâru Usâme, C: 1, Sh: 213)
İmam Buhâri, Kitâbu's Savm'da;
بَابٌ هَلْ يُقَالُ رَمَضَانُ أَوْ شَهرُ رَمَضَانَ
“Ramazan” mı yoksa **“Ramazan Ayı”** mı denilir diye bir

bâb (konu başlığı) atarak; "Ramazan" denmez, diyenlerin tarafını tutmak yerine, her iki söyleyişin de câiz olduğuna dair, Peygamberimizin bazı Hadislerini delil olarak zikretmiştir. Allah en doğrusunu bilir.
2- Ramazan kelimesi hakkındaki ikinci görüş; Recep, Şa'bân, Muharrem gibi özel bir ayın adı olmasıdır.
İlk görüşe göre; "Şehr-i Ramazan" tamlamasının tamamı, özel isimdir. Ramazan, Allah'ın ismi sayıldığı için; Şehr'de özel isim olur.

İkinci görüşe (ay ismi olmasına) göre ise; İsim yalnız Ramazan olup genelin özele bağlılığı türünden izâfet-i beyâniyyedir.
Bu son açıklamalar Arapça bilenlerin ma'lumudur.
İmam Muhammed'den rivâyete göre Şehr kelimesini kaldırarak Ramazan'ı zikretmek, Tenzihen mekruhtur.
Ancak kötü niyet ve karıştırma olmaksızın sadece tahfîf (hafifleştirme) amacıyla sadece 'Ramazan' demek mekruh değildir.
Her ne kadar "Ramazan" kelimesi Kur'an'da tek yerde geçip (Bakara: 185) 'Şehr (ay) kelimesi ile kullanılmışsa da; Hadislerde, "Ramazan" şeklinde tek başına kullanıldığını da görmekteyiz.
Bu konuda bir örnek verelim:
Buhâri'de geçen bir Hadiste Rasul-ü Zişân Efendimiz şöyle buyurmuştur:
مَنْ صَامَ رمَضَانَ إيْمَانًا واحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ ما تَقَدّمَ مِنْ ذَنْبِهِ
"Her kim imanı sebebiyle ve sevap umarak Ramazan'da oruç tutarsa; geçmiş günahları kendi lehine bağışlanır." (Buhâri, İman, 28)
"Ramazan" kelimesinin tek başına kullanıldığını delillendirmek için zikrettiğimiz bu Hadis, pek çok Hadis kitaplarında geçmektedir. Kaynak verirken bir yada birkaçıyla iktifa ettiğimizi ifade edelim.
Demek ki kötü niyet olmaksızın, Ramazan kelimesinin

tek başına kullanılması mekruh değildir. Ama imkân elverdiğince Şehr-i Ramazan demek daha isabetlidir. Allahu A'lem.

“Ramazan” kelimesinin Arapça aslı nedir?

Âlimlerin çoğunluğuna göre Ramazan, رَمَضَ ra-ma-da kelimesinden alınmıştır:

رَمَضَ / يَرْمِضُ / رَمَضًا

Ramad (رَمَضٌ); (aşırı sıcak sebebiyle taş ve toprak için) kavrulma, yanma. Güneşin şiddetli ısısından dolayı taşların son derece kızması, anlamına gelir.

Bu şekilde güneşten yanmış pek kızgın yere de “ramdâ” (رَمْضَاء) denir.

Dolayısıyla Ramazan, ramdâ'dan yanmak anlamında, rama-da fiilinin masdarıdır. Yani “kızgın yerde yalın ayak yürümekle yanmak” demektir.

رَمَضَتْ قدَمُهُ (Ramada't kademuhu) denilir ki; yani “kızgınlıktan ayağı yandı” demektir.

“Ramazan” kelimesinin öncesine “Şehr” (ay) muzâf yapılarak “Şehr-i Ramazan”, bu aya özel isim yapılmıştır.

Çünkü bu ayda açlık ve susuzluk hararetinden ıztırap çekilir. Ya da oruç harareti ile günahlar yakılır.

Yanmak, kavrulmak anlamlarından gelen bu Temmuz sıcağındaki Ramazan ayında günahlarımızın yanıp yok olmasını; bizim de yanıp, olgunlaşıp kemâle ermemizi diliyoruz.

Az önce Ramazan kelimesinin Şehr ile tamlamaya girmeden tek başına kullanıldığı delillendirmek için zikrettiğimiz Hadis'i ezberlemenizi tavsiye ederiz.

Şimdi de Ramazan gecelerini ibadetle ihyâ etmeye teşvikle ilgili, bahsettiğimiz Hadis'e benzer, ezberlenmesi kolay bir Hadis-i Şerif zikredelim.

مَنْ قامَ رمَضَانَ إيْمَانًا واحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

Ebû Hüreyre'den rivâyetle Rasûlullah şöyle buyurdu: “Kim inanarak ve sevabını umarak Ramazan'ı ihyâ ederse, geçmiş günahları bağışlanır.”

İlâh: Tapınılacak güçlere sahip olan zât demektir. Tapılma hakkına sahip olan zât yalnız Allah Teâlâ'dır.

İlâh kelimesi ilâhî zât ile güçlerini toptan tanıtan kutsal bir kelimedir. Allah Teâlâtan başkasına da

---

(Buhâri, Kitâbu Salâti't Terâvîh, 1; Müslim, Kitâbu Salâti'l Musâfirîn, Tirmîzî, İbn Mâce, Nesâî)

Ramazanın fazileti hakkında birkaç söz:
1- Kur'an'da ismi açıkça geçen tek ay, Ramazan ayıdır.
2- Kur'an-ı kerim bu ay içerisinde indirilmiştir. "O Ramazan ayı ki Kur'an onda indirilmiştir." (Bakara: 185)
3- Kuran'ı Kerim'de "bin aydan daha hayırlı" (Kadir: 3) olduğu belirtilen Kadir Gecesi bu ay içerisindedir.
4- Dinimizin beş temelinden biri olan oruç ibadeti bu ayda farzdır. "Sizden her kim bu aya erişirse orucunu tutsun." (Bakara: 185)
5- Teravih namazı bu aya has bir ibadettir.
6- Fıtır sadakası vermek bu aya mahsus bir ibadettir.
7- Ramazanın son on gününde itikafa girmek, Rasûlullah'ın vefatına kadar uyguladığı Sünnetlerindendir.
8- Ramazan ayında mukabele yapmak ve hayır/hasenatta bulunmak.
Rasûlullah, Ramazan ayı çıkıncaya kadar Kur'an'ı Cebrail aleyhisselam'a okur, arzederdi. Müslümanların da, bu ay girince mukabele ve Kur'an derslerine diğer günlerden daha çok önem vermeleri gerekir.
Enes b. Mâlik'ten rivayet edildiğine göre ise, Peygamberimize, "hangi sadaka daha üstündür?" diye sorulduğunda: **"Ramazan ayında verilen sadaka"** buyurmuştur. (Tirmizî, Zekat, 28)
Ramazanın mana ve muhtevasına uygun şekilde onu ihya edenlerden olmayı ve faziletleriyle şeref kazanmayı dileriz. (**Yusuf Semmak)**

kullanılmaz, çünkü ondan başka ilâh yoktur.

Hu kelimesi ile ilâh kelimeleri derin geniş mânâlar ifade etmektedirler.

Bu kelimelerin mânâca zengin olmaları, Allah Teâlâ'ya isnat edilecek ilâhi zatı öğretip tanıtmaları Allah Teâlâ ismi olmalarını gerektirmez, eğer mânâca zenginliğe sahip olmak ilâhî zata isim olmayı gerektirseydi ilâhî zatı tanıtmada güçlü ifadeye sahip olan bütün kelimelerin isim olması gerekirdi. Bu takdirde Allah Teâlâ'nın isimleri sayılamayacak kadar çoğalır, öğrenilmesi büyük bir sıkıntı olurdu. Allah Teâlâ kullarını sıkıntıya sokmaktan beridir. Böylesi kelimelerde isim olmaktan beridir.

Bir kelimenin ilâhî zât'ın ismi olabilmesi için o kelimeninn Allah Teâlâ ismi olduğunu Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bildirmesi şarttır. Bu durumu bilmeyenler ilâhî zât'ın ismi olmayan ilâh kelimesinin tercümesini kutsal isim tercümesi olarak kabul etmişlerdir. Hâlbuki bir kelimenin aslı "Allah" ismi olmazsa o kelimenin tecümesi ilâhî zât'ın her hangi bir isminin tercümesi olabilirmi. İlâh kelimesinin ilâhî zâta özgü özel isimlerinden biri olduğunu sanan bazı bilginlerimiz ilâh kelimesinin tercümesine "tanrı", İranlılar "hüda", İngilizler "god", Fransızlar "dieuz- Döyü" şeklinde tercüme isim vermişlerdir. **Bu ise açık bir hatadır.**

Çünkü ilâh kelimesi ilâhî zatı bizim bildiğimiz 98 gücüyle ve bilemediğimiz geriye kalan bütün güçleriyle beraber ifade eden zengin mânâya sahip bir kelimedir**. Tanrı Hüda, god, dieu** kelimelerinin

ilâhî zatı bütün güçleriyle ifade edeceklerini sanmıyorum bu kelimelerin ifade açısı çok dar ve eksiktir.

İkinci hata ilâh kelimesinin saydığımız kelimeleri kutsal kelime tercümesi yapılmayıp ilâhî zât'ın özel bir isminin tercümesi olarak yapılmıştır. Biliyoruzki ilâh kelimesi zatı ilâhinin her hangi bir gücünü öğreten özel bir isim değildir. **İlâh kelimesi Allah Teâlâ isminin masdarıdır,** Cenab-ı Hakk zât'ının tanınmasını zât'ının hüviyet ve mahiyeti olan güçlerini tanıtmakla sağlamıştır. Zât'ın ilâhlığı ezeli ve ebedi güçlerin varlığıdır. Zati özünü, özüde zât'ını ezeli ve ebedi bir kuşatımla kuşatan zât'ın bütünü öz, özün bütünü zât olan tekbir nefsiyet tekbir zatiyyettir. Şu birlik ilâhlık tabiatının gereği olan ezeli ve ebedi bir birliktir. İşte gerçek biri ifade eden isim kelimelerinin ayrılığı bu birlikte gerçek bir ayrılık meydana getiremez.

Gerçek var ve biri sadece bir isimle tanımamız mümkün değildir.

Örneğin : Hazreti Allah Teâlâ sadece tek bir ismini bize bildirseydi öteki isimlerini bilmeseydik Allah Teâlâ kimdir sorusuna "Allah, Allah Teâlâ'dır" şeklinde cevap vermek zorunda kalırdık, cevap vermekte koyu bir bunalım ve sıkıntı çekerdik. Zât'ını tanıtmakta sıkıntıya düşmememiz için doksan dokuz ismini (gücünü) bize ayrı ayrı öğretmiştir.

Güçlerini tanıttığı doksan dokuz isim kelimesinin lafızları bir birinden ayrı olduğu halde mânâları bir olsaydı Allah Teâlâ kimdir sorusuna yine cevap

veremezdik ama hem isim kelimelerinin hemde mânâlarının ayrı ayrı olması bizi Allah Teâlâ kimdir sorusu karşısındaki koyu bunalımdan kurtarmıştır. İlâhî zât'ın güçlerinin her zaman ve her yerde bizimle beraber olduğuna, güçlerin her zaman ve her yerde bizi kuşatıp sardığına inanmak zorundayız. Güçlerin bizi sarıp kuşatması mutlaka bize yardım etmesini gerektirmez. ilâhî zât'ın bizi saran güçlerini ifade eden gönlüme mülhem şu dörtlü iki kr' ayı arzedeyim;

İlâhî Güçler

İşlere zamansız başlar görünmez
Evreni açıkça işler görünmez
Açar yaralan şişler görünmez
Yakar hak edeni haşlar görünmez

Seni her an ve her yerde gözler görünmez
Sen seni tek görme izler görünmez
Gücüyle bizleri bizler görünmez
Âdeti öyledir gizler görünmez.

İlâhî zât'ın güçleri madde ve mânâ olan her türlü yaratığın a tom zerrelerinde dahada ufaklarında, o ufakların meydana getirdiği kürelerde, daha da büyüklerinde her an mevcut ve hazırdır, bence bu söz ilâhî zât'ın ezelden ebede doğru uzanarak sayılı yaratıkları ve sayısız yaratılacakları huzur ve kontrol alanı içerisine alan güçleri gereği gibi ifade edememektedir. Bence böyle demektense şöyle söylemek ilâhî zât'ın güçlerinin hâkimiyetini ifade etmekte daha uygun olur. Bütün yaratılmış ve yaratılacaklar ilâhî zât'ın güçlerinin işlem alanı

içerisinde hâzır ve sabittirler. İlâhî zât'ın güçleri yaratıklarla beraber sözü, sonsuz uzay yaratıklarda hâzır, yaratıklarla beraber sözü gibi oluyor, pekiyi bilirizki şu sonsuz uzay bütün kürelerde hâzır olamaz çünkü uzay sınırsız, küreler sınırlıdır. Sınırsız olan uzayın kürelerdeki hazırlığı kürelerin çapı oranındaki ufak bir gücün hazırlığıdır, sınırlı küre sınırsız uzaya tam alan olamaz. O halde çevresi belli küreler, çevresiz uzayın içerisinde hazır ve sabittir demek daha doğru olur. Şu örnekte olduğu gibi sonsuz olan ilâhî güçler çevresi belli sınırlı yaratıklarda hâzır olamaz, ama yaratıklar o sonsuz güçlerin işlem alanlarının bir bölümünde hâzır ve sabittirler.

"Allah Teâlâ her yerde hâzır ve nâzırdır," demenin mânâsı, onun ilâhî zât'ının güçleri her varlığın içini, dışını çevre ve alanını her yönden ve ve her bakımdan sarıp kuşatmıştır, demektir. Her hangi bir yaratığın ilâhî zât'ın sonsuzluğa doğru uzanan güçlerinin dışına çıkması mümkün ve muhtemel değildir. İlâhî zât'ında yaratılmış varlıkların sınırları içerisine girmesi mümkün ve muhtemel değildir. **Çünkü ilâhlık tabiatı yaratılmışlık tabiatına yaklaşmayı kabul etmez, yarattığı her varlıktan zât'ının uzak olması, her varlığında zât'ından uzak olması ilâhlık tabiatının iktizasıdır,** bu hususta gönlüme doğan şu dörtlü kıtayı arze deyim.

İlâhî zâtla yaratık, her durdan durdur
İlâhlık tabitı arada surdur.
Halkın mahlûka yaklaşması muhalden zordur.
Bu işe ilâhî zatda tabiî maniler vardır.

İlâhî zât'ın tabiatı yaratık, şahıs ve zevatın tabiatına aykırı olduğu gibi yaşayış tutum ve davranışıda yaratık zevatın tutum, davranış ve yaşantısına aykırıdır. İlâhî zât hiç bir zaman için nefsini etkileyip yaratıkların yaşama tutumu ve davranma ölçülerine uyduramaz. İlâhlığın sabit tabii yaşama ölçüleri değişmez. Davranış prensiplerini bozamaz. İlâhlık tabiatına özgü tabiî adet ve teamülleri ortadankaldırıp yaratıkların vasıf hal ve harektlerinin içerisine sokamaz. O halde ilâhî zât'ın dünya ve ahiretteki cennet kürelerine bizzat teşrifi mümkün değildir. İlâhî zât hiç bir bakım ve yönden kendi nefsine zarar veremez. Kendi kendini yıpratıp zayıflatmaz. Kendi kendini intihar, tahrip ve helâk edemez. İlâhî zât kendi zât'ına zarar veremediği gibi başkasıda onun zât'ına zarar veremez.

İlâhî zât yarattığı hâdis varlıklara zât ve şahsiyetlere gerekli güç, yetenek ve yöntemleri vererek onları yaratıklık âdet ve hallerinden soyup yaratıklık atmosfer ve sınırından çıkarıp zât'ına özgü sınırdan içeri alarak zât'ına yaklaştırabilir. Yani **hâlik mahlûkun sınırından içeri sığmaz, ama mahlûk hâlıkın sınırından içeri sığar nitekim Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemi ilâhlık sınırından içeri sokarak zât'ına çok yaklaştırdı.** İlâhî zât ile fâni zât'ın arasındaki sonsuz mesafe sona erecek kadar kısaldı. Sözün kısası ilâhî zât'ın kendi bulunduğu yere gidebilecek biçimde yaratıkları yetiştirip geliştirebilir. Ama zât'ının ilâhlık tabiatını, hiç bir zaman yetiştirip geliştirdiği yaratıkların tabii seviyelerine indiremez yaratıklık tabiat ve atmosferine sokamaz. En

yetişkin yaratıkların fiil hal ve hareketlerini yaşama eksikliğini zât'ına iras edemez. İlâhî zât eksikliğe yönelmek, nakis işlere özenmek, hâdis işlerle bezenmekten münezzehtir.

Allah Teâlâ yarattığı her varlığın başı olduğu gibi imanın şubelerinin birinciside iman şartlarının birincisi ve başıdır. **Hazreti Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem Peygamberlerin en sonu ve en üstünü olduğu gibi imanın birinci şubeside islamın beş şartının en sonu ve en üstünüdür.** Şube sayısı yetmişi aşan iman şubelerinin genel merkezidir.

Genel merkezin varlığı bütün İman Şubelerinin varlığını gerektirdiği gibi yokluğuda diğer şubelerin yokluğunu gerektirir. İmanın değeri en yüksek olan birinci şubesi Allah Teâlâ'nın varlığını, O varlığın güçlerini tanıyıp kabul etmektir. Allah Teâlâ'nın zât ve güçlerinin varlığını tanıyıp kabul etme işi ruhumuzun özü olan akla özgü bir iş olduğu için imanın birinci şartı, bu kabulün açık görüntüsü olması, itibariylede isla mm beşinci şartı olmuştur.

İmanın birinci şubesi (Lâilâhe illa'llah Muhammedun rasülüllah) Cümlesi Nazımı celilidir. Kurân-ı kerimde Allah Teâlâ'nın zâtının hüviyetini, **zât'ın mahiyetini O mahiyetin ne olduğunu öğretip tanıtan tek bir kelime yoktur. Allah Teâlâ mahiyetinin ne olduğunu ifade eden tekbir kelime söylemiyor. O söylemeyince bu hususu ondan başkasıda bilemez.** Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bu konuda şöyle buyurur.

“Allah Teâlâ’nın zât’ının hüviyetini düşünmeyiniz. O zât’ın mahiyetini çözemez zarar edersiniz.”

İlâhî zât’ın mahiyetinin ne olduğunu gösteren bir kelime ilâhî zât tarafından söylenseydi ilâhiyat filozofları marifetullah pröfösörleri O bir kelimeyi sekiz- on cilt kitaba sığmayacak tarzda uzun uzadıya açıklamaya çalışır, mahiyeti gösteren doğrultudan az bir ayrılma ile küfür ve şirke girmiş olurlardı**. Dolayısıyla onların inanç ve görüşünü izleyen inanır müslümanlar ilâhî zât’ın hüviyeti diye başka bir hüviyeti tanıyıp başka hüviyete taparlardı.** İlâhî zât’ın hüviyet ve mahiyeti büyük çapta inanırlar arasında ihtilaf konusu olurdu. Herkesin tanıdığı, taptığı ilâhî mahiyet birbirinden ayrı veya birbirine aykırı mahiyetler olurdu. Tevhidçiler teşrikciler ayrılamazdı.

Saydığımız sakıncaların ortaya çıkmaması için **her şeyi öğreten zât kendi zât’ının mahiyetini öğretmemiştir.** İlâhî mahiyeti öğreten okulda öğretmende talebede mevcut değildir. İlâhî zât’ın mahiyetini kendisinden başka hiç bir kimse bilemedi ve bilemiyecektir. Onun mahiyetinin ne olduğuna ne işaret eden bir nokta müctehid ne bir harf nebi, ne bir kelime Resul ne bir cümle levhi mahfuz vardır.

Eğer ilâhî zât’ın mahiyetinin ne olduğunu öğrenmek olanaklı olsaydı yüzlerce resul binlerce nebi milyonlarca melekten bir tanesi öğrenmek isterdi. İnsan, melek gibi hiç bir varlık gönülünü ilâhî zata yöneltip

(Allimni hüviyyete zatike)

“Ey Allah Teâlâ’m zât’ının mahiyetinin ne olduğunu bana öğret” dememiştir. Her melek ve her Peygamber akıl, mantık ve vahiy gereği olarak ilâhî zât’ın mahiyetini öğrenme isteğini yasaklamıştır.

İlâhî zât’ın mahiyetini öğrenmeye yeltenme yasağı ahirettede sonsuz olarak devam edecektir. İlâhî zât’ın mahiyetinin ilelebet anlaşılamaması ilâhlık tabiatının gereğidir. O ilâhî mahiyeti anlayamamakta bizim yaratıklığımızın gereğidir. Şu gerekçeyi çok iyi bilen Resul ve nebiler ilâhî zât’ın hüviyet ve mahiyetini öğrenmeyi mümteni, -Aslında mümkün olmayan- müstehil (Mânâsız ve boş şey. Mümkün olmayan, imkânsız) bir iş sayılmışlardır. Muhal saydıkları işe ne dillerini ne de gönüllerini kaptırmışlardır. O büyük melek ve Peygamberlerin sakınıp kaçtıkları meseleden kaçmamakta terbiye ve edebi terk, nihayet bir şirktir.

İlâhî zât’ın güçleri birbirinden tamamen ayrıdır. Örneğin: Aziz gücü hâkim gücünden ayrıdır. Bazısıda bazısına aykırıdır.

Örneğin: Dârr gücü nâfî gücüne aykırıdır. Her güç kendisine özgü doğrultuda çalışır. İlâhî zât bir yaratığı kaç çeşit gücüyle işlemesini dilerse o kadarı ile işler. Yaratıklar kendilerini işleyen ilâhî güçlere taparlar. Yaratıklar güçlerin görüntüsü, güçlerde ilâhî zât’ın görüntüsüdür.

Kulluk; görünen varlıkları, görerek ilâhî güçleri hatırlamak, güçlerlede ilâhî zâtı hatırlamaktır. Ama yaratıkların tamamını görüp ilâhî güçleri

hatırlamamak mümkün değildir. Yaratıkların tümünü görmek mümkün olmadığı gibi ilâhî güçlerin şiddet ve ağırlığını olduğu gibi akıl, şuur ile görebilmekte mümkün değildir. Zâtını olduğu gibi görmek ve anlamaksa hiç mümkün değildir.

Biz insanlar, yaratıkları, yaratıcı güçleri ve güçlerin sahibi olan ilâhî zatı hatırlamakla görevliyiz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz derki

“bütün ibadetler Allah Teâlâ’yı hatırlamak için meşru olmuştur”

Bütün ibadetler ilâhî güçleri ve ilâhî zatı anma prensipleridir. Kur’an ve hadisi şerifler deki söz zincirleri bu hedefe yöneliktir.

Allah Teâlâ ve resulünün kesin bildirilerine göre ilâhî zât’ın bize bildirdiği doksan sekiz çeşit gücü vardır. Nitekim Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir yalvarışında bu gerçeği şöyle ifade buyurmuştur.

“Allah Teâlâ’nın nefsindeki güçlerin gereği olarak nefsine isim veripte bize bildirdiğin ve yalnız senin bilipte bize bildirmediğin her çeşit gücün mukabilinde senden nimetler isterim”

İlâhî zât’ın birbirinden ayrı olan güçleri ayrı ayrı şeyler yaratırlar. Güçler birbirinden ayrı olunca haliyle yarattıkları da mahiyet bakımından birbirinden ayrı olmak zorundadır. Birbirine aykırı olan güçlerde birbirine mahiyetleri aykırı olan nimetleri, yaratırlar. Ateş su gibi.

İlâh olan zât’ın özünden soru sormak gibi çirkin ve

abes işden uzak duran Peygamberler bu hususta itikad imamlarımız Eşari, Maturi'ydi. Gazali gibi önderlere en büyük örnek olmuşlardır. Böylece kendilerimde kendilerine uyan inanırlarıda saadete çıkarmışlardır. Peygamberler, itikad imamları itikadda ihtisası olan kelâm bilginlerinin zatı İlâhinin özünün ne olduğunu araştırmanın küfüür ve şirk olduğunda sükûti ic ma ve ittifakları vardır.

Cenâb-ı Hakk Kurânı Kerimde zât'ının hüviyeti hakkında derki:

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ

"Allah Teâlâ'nın zâtiyet yapısını akıl ve gözler kavrayamayacaktır." (En'âm, 103)

Zati İlâhinin kimliğinin ne olduğu bilinemeyip daima kapalı kalacağını Allah Teâlâ Peygamberlere gönderdiği her kitapta açıklamıştır. Cenâb-ı Hakk'ın hüviyetinin sonsuz olarak akıl kavramının dışında, şuur, mantık kapsamının üstünde olacağını bildiren haber, habere inananların akıl, şuur ve mantık güçlerini bu hususta çalışıp yorulmaktan, zahmete sıkıntıya girmekten kurtarmıştır.

İnsanlık tarihi boyunca Allah Teâlâ tarafından gönderilen Resuller, Nebiler bunların arkadaşları sahabeler, itkad profesörleri, bunların inanç sistemine bağlı din bilginleri ve inanırlar zâtın hüviyetinin ne olduğunu anlamayı şöyle

tanımlamışlardır:

Yaratılmış ve yaratılacak her akıllı şuurlu varlığın ilâhî zât'ın hüviyetini anlayıp kavramaktan ilelebed aciz olacağını anlamak, zâti İlâhinin hüviyetini anlamaktır. Derler.

İlâhî zât'ın hüviyetini böyle anlayanlar, Cenâb-ı Hakk'ın zât yapısını mahiyet kimliğini gerçek anlıyanlardır. Bu anlayıştan başka her türlü anlayış sapıklıktır. Ehlisünnete göre selâmet yol zâti İlâhinin hüviyetinin ne olduğunu anlamaktan kayıtsız şartsız mutlak aciz olduğumuzu, ac ziyetin ilelebed devam edeceğini kabul etme yoludur. Allah Teâlâ bu yoldan ayırmasın.

Kurânı Kerimde hadisi şerifde Allah Teâlâ'ya isnat olunan kelimeler kutsal kelimelerdir. O kelimeleri Allah Teâlâ'ya isnad edebiliriz.

Örneğin: Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir yerde sahabe topluluğuna uğradı. Toplum konuşmuyordu. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz

"niçin konuş muyorsunuz?" diye sor du, onlarda;

"Allah Teâlâ'yı düşünüyoruz" dediler. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz o topluma şöyle buyurdu:

"Allah Teâlâ'nın zât'ını düşünmeyiniz, o zât'ın yarattığı yaratıkları düşününüz"

Bu hadisi şerifde hem Allah Teâlâ'ya zât deniyor, hem de zatiyet yapısını düşünmek kesinlikle yasaklanıyor.

Allah Teâlâ'nın zatı niçin aklımızca kavranamıyor; şuur ve mantığımız neden onu anlayamıyor. Bundan sonraki sonsuz yaşamamızda da anlayamayacaktır. Anlayamayışımızın nedenlerini anlamak için her yaratığın hüviyetini insanların anlayacak durumda olmamasını insanların anlaması kâfidir. Daha açık konuşalım; her yaratık, varlığın kopyası, örneği, benzeri vardır. Ama zati İlâhinin kopyası çekilemez örneği alınamaz, benzeri ve yaklaşığı yoktur. Eğer İlâhi zât'ın kopyası çekilip örneği alınsaydı o zaman zât'ın hüviyeti anlaşılır, ilâhî zatta çoğalırdı. O halde zâti İlâhinin kopyası ve örneği alınamaz. Kopyası ve örneği alı namıyan anlaşılamaz, anlaşılamıyanda tektir, çoğaltılamaz.

Cenâb-ı Hakk zât'ının mahiyetini kullarına öğrete bilmek için kendi zât'ının hüviyetini taşıyacak bir zatı, örnek ilâh olarak vücuda getirmesi aslında mümkün olmayan bir şeydir. Çünkü zatı İlâhinin hüviyetini tanıtmak için nümune olacak zât'ın zatiyet varlığı Allah Teâlâ'nın zât'ına muhtaç oluyor. Hüviyetine toplanacak yapma ilâhlık güçlerinde Allah Teâlâ'nın güçlerine muhtaç olacak; böyle zâtı, başka zata, zâtının güçleri başka zât'ın güçlerine muhtaç olan ihtiyaçlı bir yaratık zât, zatı akdesin hüviyetini tanıtacak örnek olamaz. Zât'ın hüviyetinin ne olduğu da ilelebed belirlenemez. Başka bir deyimle Allah Teâlâça kendi zât'ının hüviyetinin ne olduğunu herhangi bir usul ile öğretmek mümkün değil, yaratıklarında her hangi bir usulle öğrenmeleri mümkün değildir.

Allah Teâlâ'nın zât'ının, zâti hüviyetinin ne

olduğunu Melek, insan gibi üstün varlıkların anlayıp kavramalarının mümkün olamıyacağını Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin şu sözlerinden kesinlikle anlıyoruz.

“Zatı İlâhinin mahiyetini anlama hususunda aklına ne geldi ve ne gelecekse, Allah Teâlâ’nın zatı hüviyeti ondan başkadır.” Buyurur.

Bu hadisi şerifdende anlaşılıyor ki Allah Teâlâ için zatı hüviyetinin ne olduğunu söz, vahiy, ilham yoluyla tanıtma olanağı, yaratıklar içinde Allah Teâlâ zât’ının hüviyetini tanıma olanağı yoktur.

Allah Teâlâ; zât’ının hüviyetini kullarına tanıtmak için neyi örnek yaratırsa yaratsın zât’ının hüviyeti yaratacağı örneğin hüviyetinden başkadır. Cenâb-ı Hakk’ın (Müteal) gücü, Allah Teâlâ’nın yaratacağı her yaratığın hüviyetinden, zâtı İlâhinin hüviyeti başkacadır, diye feryat ediyor. Akıllı ve bilgili inanırlar. Bu İlâhi feryadı duymamazlıktan gelemezler. Cenâb-ı Hakk’ın zatiyet yapısının ne olduğunu her yaratılandan başkaca anlamında olan (**Müteâlî**) ismi ifade ediyor. Diyor ki; İlâhî zât’ın hüviyeti yaratılan her varlığın hüviyetinden, her söz ve halin ifade edeceği anlamdan başkacadır.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz Allah Teâlâ’nın varlığını zât kelimesiyle ifade buyurdu.

Cenâb-ı Hakk’ta

“De ki: 'Şahidlik bakımından hangi şey daha büyüktür?' De ki: 'Allah benimle aranızda

şahiddir.” (En’am 19) **“Eyyü şey’in Ekberu”** âyetinde varlığını **“Şey”** kelimesiyle ifade buyurdu.

“Şey”, vücüt varlık anlamına gelir. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz Kurânı Kerimde geçen ve şey kelimesiyle ifade buyrulan varlığın zâtiyet varlığı olduğunu belirtmek için zât kelimesini kullanmıştır. **“Vâcibüşşey, Vacibül vücut, Vacibuzzat”** kelimelerinin hepside, zât’ının varlığı zaruri olan anlamına gelmektedir. Bu üç kelimede aynı zât’ın zatiyet varlığını ifade ederler. İlâhiyatçı Filozof = Hukema ile Eş’ariler böyle kabul ederler. Gerçekte budur.

Şey kelimesi Allah Teâlâ’nın sözü, zât kelimesi Peygamberimizin sözü, vücut kelimesi ise şu iki kelimenin manasını ifade etmek için kelâm bilginlerinin söyledikleri sözdür. **“Şey, Zât, Vücut”** kelimelerine muzaf olan ve zorunlu anlamına gelen vâcip kelimesi, bu üç kelime Allah Teâlâ’ya isnad olduğu zaman kullanılır.

Özünde varlığı zaruri olan ilâhlık güçleri ezeli ve ebedi olarak bulunan zatiyet varlığı zaruri olan zattır. Bu tarif Allah Teâlâ’nın zât’ının bütün güçleri ile toplu tariftir. Birde onun zât’ını hergücü ile ayrı ayrı tarif edebiliriz. Allah Teâlâ’nın bize bildirdiği zafiyetinin özü olan güçler doksan sekiz tanedir. Biz ancak bize bildirdiği güçlerinin sayısınca ayrı ayrı tarif edebiliriz.

Anlaşılıyor ki, **“La ilâhe illa’llah”** demekle ilâhlık güçlerini kendinde tutan zât’ın bir tane olduğunu, bundan başka ilâhî ikinci zât’ın olmadığını ilan ediyoruz. Allah Teâlâ’nın zât’ından başka zatiyet

varlığı zaruri olan ikinci zât'ın olmadığını belirtiyoruz. Şu gerçeği söylememizden Hz. Allah Teâlâ'nın zatı akdesi çok memnun oluyor. Bu nedenle Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz buyurur ki:

"Benim benden önceki peygamberlerin söyledikleri kutsal sözlerin en üstünü "La ilâhe illa'llah" sözüdür," der.

Cenâb-ı Hakk ihlâs suresinde der ki, İlâhlık güçlerine sahib, zât varlığı zaruri olan bir tanedir. "Cenâb-ı Hakk yine müminun suresinde der ki: **"Allah Teâlâ'yı dil ve gönülle yadetmenin; hatırlamanın en üstünü zatı İlâhinin birtane olduğunu hatırlamak, ikinci ilâhî zât'ın olmadığını ilân etmektir."** Allah Teâlâ'nın zatı hakkında edineceğimiz bilgilerin en üstünü ilâhî zât'ın bir tane olduğunu, ondan başka ilâhî zât'ın olmadığını bilmemizdir. Allah Teâlâ için en değerli, bizim için en yararlı bilgi işte budur. Ne yazık ki şu değerli bilgiyi çok insanlar edinemiyor.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir hadisinde der ki:

"Allah Teâlâ'nın zât'ını tanıyıp anlamakta, onun zât'ını iyi bilmekte kemale eren erkekler gayet çoktur. Ama kadınlardan Allah Teâlâ'nın zât'ını bilip anlamakta zamanıma kadar kemale erenler ancak Meryem ile Âsiye'dir."

Bu hadisi şeriften anlaşılıyor ki, Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin zamanına kadar gelip geçen kadınlardan Allah Teâlâ'nın zât'ını tanımada, bilmede bilgisi zirveye ulaşan

kadın yukarıda adları geçen iki kadından başka yoktur. Bununla beraber Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin zamanında, ondan sonra gelecek kadınlar arasında Allah Teâlâ'nın zât'ını tanımada zirveye ulaşan kadınlar elbette vardır. Sunuda kabul etmek zorundayız ki, kadınların ilâhî zât hakkındaki bilgilerinin kemale ermemesi, onların ilâhî zât hakkındaki eğitim ve öğretimlerin eksikliğinden ileri geliyor.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin arkadaşları sorarlar:

"Ey Allah Teâlâ'nın elçisi, bizim için en yararlı bilgi hangisidir?"

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem de,

"Allah Teâlâ'nın zât'ını bilme, onu tanımanızdır," buyurur. Sahabe,

"Ey Allah Teâlâ'nın elçisi; biz size amelden, sorduk siz Allah Teâlâ'nın zât'ını bilip tanımamızı emir buyurdunuz. Biz buradaki inceliği anlayamadık," dediler. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz.

"Evet Allah Teâlâ'nın zât'ını iyi tanıyıp bilmekle ona yapacağımız az hizmet, onun zât'ını az tanıyıp eksik bilmekle yapacağımız binlerce çok hizmetten, amelden daha yararlıdır," buyurdular.

İnsanın öğrenmeye müsait olduğu ilk devresi beşikteki çocukluk devresidir. Çocuğun ilkokulu beşik, ilk öğretmeni anne, babası, ilk öğreneceği bilgi de

“Allah Teâlâ’nın zatı vardır. Bir tanedir.” Bilgisidir.

Allah Teâlâ’nın gönderdiği kitaplara, kitaplardaki ilâhî zât tanımına inan mayıp akıllarına tapan zavallı adamlar ilâhî zât’ın varlığına kesin karar veren akıllarını, o zât’ın kimliğini incelemeyede zorladılar. Bunlardan bir kısmı Allah Teâlâ’nın zât’ının cevher olduğunu söylerler. Spinozo, Descartes ve Platon bunlardandır. Allah Teâlâ’nın zatı cevher olamaz. Çünkü cevherler cisimler gibi parçalardan, cüzlerden meydana gelir. Nitekim atom cevheri son zamanda doksan küsur parçaya bölündü. Allah Teâlâ’nın zatı makina gücüyle parçalanan cevherlerden değildir. Her cevher (Atom) mutlaka bir cismin atomudur. Cismin ağırlığı yer kaplamaya, mahalle ihtiyacı olduğu gibi, atomunda ihtiyacı vardır. Milyarlarca atomun cinsi ve misli vardır. **Cinsi, misli olan varlıktan Allah Teâlâ’nın zatı olamaz.** Allah Teâlâ’nın zât’ına mutlak var deyip iman ederler o zata **cevher** deyip imanlarını imha ve idam edip tekrar inkâra girerler. Böylelerine insan olarak çok acıyoruz. **Allah Teâlâ’nın zât’ına cevher demek mutlak inkâr ve küfürdür.** Allah Teâlâ’ya cevher diyenlerin inançlarına: Atom darbesinden daha ağır olan tevhid atomunu patlatarak deriz ki **“La ilâhe illâ’lâh”** zât varlığının ne olduğu bilinemeyen Allah Teâlâtan başka, zât varlığı, cevher olan ikinci ilâh yoktur. Tek olan Allah Teâlâ’nın zatı da cevher değildir. Bunların sakat görüşlerini aklımıza geldikçe tevhid kelimesiyle çürütür, sapıklıklarını belirtiriz. Resulullah S.A.V. buyurur ki, “Ya Ali Benim,

benden önceki peygamberlerin zikri **“La ilâhe illâ’llâh”**tır. Ey mümin tevhid zikriyle zât mahiyeti bilmiyen mutlak zatı anarken o zata cevher deyenlere inanç savaşı açmalı ve onların inançlarından kaç malısm. Zira ilâhî zât’ın cevher olduğuna inanmak şirkin, onun zât’ına ortak koşmanın ikinci türlüsüdür. Böyle inananın ilâhî zata gerçekte imam yoktur.

Allah Teâlâ’nın zatı maddelerin en küçüğü olan atom olmadığı gibi atomların birleşimiyle meydana gelen molekül, moleküllerin birleşimiyle meydana gelen cisim de değildir. Çünkü cisimler birer görünür cisim olabilmeleri için molekül ve atom cüzlerine muhtaçtır. Atom ve moleküller olmasa cisimler meydana gelemez. O halde cisimlerin zât varlığı cüzlerin varlığına bağlıdır. Varlığı başkasının varlığına bağlı ve muhtaç olan varlıktan ilâhî zât’ın varlığı olamaz. Onun zât varlığı başkasının varlığına muhtaç olmayan varlıktır. Allah Teâlâ’nın zât varlığı cisim olmadığına göre onun zât’ında yaşlık, kuruluk, sıcak ve soğuk, tat ve yeme içme gibi cisimlere özgü olan nitelikler onun zât’ında yoktur. Çünkü bunlar başlı başına birer eksikliktir. Onun zât’ında eksiklik bulunamaz. Bu eksik nitelikleri Allah Teâlâ’nın zât’ına isnad etmek onun gerçek zât varlığını olduğu gibi kabul etmeyip ona eksiklik isnad etmek olduğundan küfürdür. Onun gerçek varlığını inkârdır. Allah Teâlâ’nın zât’ına cisim deyenlerin inançlarına cisim olan yer küresinden daha da ağır sayılan tevhid silâhını patlatarak deriz ki, **“La ilâhe illâ’llâh”** zât varlığının ne olduğunu bilemediğimiz Allah Teâlâ’tan başka, zât varlığı cisim olan ikinci ilâh yoktur. Tek olan Allah

Teâlâ'nın zatı da cisim değildir. Allah Teâlâ'nın zât'ının cisim (madde) olduğuna ve bütün cismâni ve maddi varlıkların onun kaynağı olduğuna Senegue gibi inanan madde perestlerin sakat görüşleri aklımıza geldikçe tevhid kelimesi ile o görüşü çürütüp görüşün sapıklığını belirtiriz.

Kâinatı yaratan ilâhî zât hadisi kutsisinde der ki; **"Ey âdemoğlu ben seni beni tanıman, beni bilmen için diğer varlıklarıda sana hizmet için yarattım"** buyurur. Görüyoruzki Allah Teâlâ'nın ilâhî zât varlığı nın alameti olan canlı ve cansız, şuurlu ve şuursuz büyük küçük bütün isimlerin hepsi insanoğlunun zaruri ve zevki ihtiyaçlarını karşılamak için yaratılmış hizmet varlıklarıdır. İnsana hizmet amacıyla yaratılan maddelerin bir kısmı büyük bir kuvvetle yüklüdür. Örneğin: Atom çekirdeği insan aklını hayrete düşürecek, şuurunu şaşırtacak kadar kuvvetle yüklüdür.

Her maddenin kendine has insana yarayan mutlaka bir yönü vardır. Bir insan ihtiyacını karşılayacak maddelere ilâhî zât'ın mahiyet ve hüviyetin teşkil eden kutsal varlığın parçaları gözüyle bakarsa o parçaları kutsal tanımak zorunda kalır. Mukaddes tanıdığı varlığı kendi hizmetinde hizmet aracı olarak kullanması inancına ters düşer. Kâinatın cisim zerrelerinden, madde kürelerinden gerktiği gibi faydalanamaz. İnsanları tarih boyunca geri bırakan etkenlerden biri de cismi maddeyi kutsal tanıma görüşüdür. Bugün bile Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Avusturalya, Hindistan'da Kominis Çin ve Rusya'da maddeyi kutsal tanıyan insanlar vardır.

Allah Teâlâ'nın zât yapısını madde kabul edenler bir yandan zât varlığının madde olduğuna inandıkları Allah Teâlâ'ya yaklaşmak için Allah Teâlâtan ayrılan maddelere taparlar. Maddelerin güçleri karşısında insanlık gücünü, küçültüp, insanlık şahsiyet ve şerfini yok ederek en kötü bir maddenin kölesi olurlar. Öte yandan en kutsal saydıkları maddeyi en adi ihtiyaçlarını karşılamada kullanarak kirletirler. Allah Teâlâ dediğimiz ilâhî zât'ın zât yapısını olduğu gibi kabul etmeyip madde kabul etmek küfür ve şirktir. İslam inancını red ve terktir. Bu da şirkin üçüncü türüdür.

"La ilâhe illâ'llâh" tevhidine **"kelime-i münciye"** denir. Münciyenin anlamı, Dünyada insanları Allah Teâlâtan başkasına boyun eyme aşağılığından koruyan, ahirette madde cehennemine devamlı mahkum olmaktan kurtaran demektir.

Cenâb-ı Hakk bir hadsi kutsisinde buyurur:

"La ilâhe illâ'llâh" kalâm'dır. Kim benim kal'ama iltica ederde girerse nefsini azabımdan korumuş olur." Çin ve Rusya gibi büyük vurucu güce sahip olan azgın devletlerden bir adam kaçar da en fakir ve yoksul devlete bile sığınsa o yoksul devlet iltica eden adamın canını teminat altına alır da, bir adam maddeye, şeytana, nefsine köle olan zavallı inkârcıların yolundan ayrılır da büyük Allah Teâlâ'ya iltica eder, ona sığınırsa kendini teminat altına almış olmaz mı?

Arap meliklerinden Dihyet ül Kelbi radiyallâhü anh bir sabah namazından sonra Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin huzuruna geldi. Rasûlullaha

Dihye;

“La ilâhe illâ’llâh” ı içten tasdik ederek söyledi hıçkıra hıçkıra ağladı. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz Dihye’ye ağlamasının nedenini sordu. Dihye cehalet döneminde büyük günahlar işlediğini, o günahların kefaretinin ne olduğunun Allah Teâlâ’dan sorulmasını efendimizden istirham etti. Efendimiz,

“Ey Dihye, günahın nedir?, diye buyurdu. Dihye epeyce düşündü. Sonra,

“Ey Allah Teâlâ’nın elçisi, bilimsiz düşünceme göre, kızlarıma başkalarının koca olmasını nefsime yediremedim. Yedisinide elimle öldürdüm”, dedir, O sıra efendimizin de gözleri yaşardı. İç dünyası alt üst olmuştu. Hemen Cebrail aleyhisselâm geldi ve efendimize şöyle dedi:

“Ey Allah Teâlâ’nın elçisi. Dihye’ye söyle. Allah Teâlâ izzet celalına yemin ederek dedi ki, Dihye “La İlâhe İllâ’llâh Muhammedün Resulullah” tevhidini söylediği anda onun atmış yıllık inkâr suçunu bağışladım. Kızlarını öldürme suçunu artık bağışlamam mı?” buyurdu.

Değerli okuyan kardeşlerim, La ilâhe illâ’llâh cümlesine kelimeyi ala, hak yoldan sapan, hak yolu bulamayan batmış insanları bütün varlıkların üstüne yükselten, tek Allah Teâlâ’nın şerefiyle yücelten kelimedir. İlâhî zata inanmada şu söylediklerime aykırı bir inancın varsa o inancını bırak. Bizim ilâhî zatı bilip tanıdığımız gibi tanımayı kabul et. O Birin huzurunda beraber olalım. Tek olan ilâhî zattan güç ve şeref a lalım.

İlahlık güçlerine sahip, zât varlığı zaruri olan ilâhî zât'ın zât yapısı ruhta değildir. Gerçek ilâhî zatı bırakıp akıllarına tapanlardan **Berkeley, Platon** zât varlığı zaruri olan ilâhî zât'ın zât yapısının külli bir ruh olduğunu, **Aristo** ise ruhun parçası sayılan akıl, şuur olduğunu söylemişlerdir, bu pis adamlara göre taşların, madenlerin toprağın her zerre ve kürenin, bütün bitkilerin, bütün hayvanların her türlü gaz zerrelerinin, kısa söz evrendeki her varlığın ruhu vardır. Bütün bu ruhlar kül olan ruhun zât yapısının birer hücresidir .Akıl ve külli olan ruh canlı ve cansız görünen her zerreede mevcuttur. İşte şu mevcut olan ruhlar Allah Teâlâ'nın zatıdır, derler. Yıldırım, yangın, sel ve zelzele olaylarını ilâh tanıdıkları varlıklardaki pis ruhların insanlara olan kahır ve gazaplarının gereği kabul ederler. Allah Teâlâ'nın zât varlığı saydıkları pis ruhların kahır ve gazabını önlemek için temiz ruhlardan yardım isterler. İlâhî zât'ın yarattığı ruhlara ilâhî zât'ın kendisi diye Animizm (tapan) bir sürü insanı bugün Avusturalya, Amerika, Afrika ve başka yerlerde görebiliriz. Ruhların Allah Teâlâ zatı olması şurada dursun şeriatımıza göre **bir kimseye bir olay hakkında şahidiniz varmı denildiğinde o adamın şahidim Peygamberlerin, Meleklerin, yetişkin Velilerin ruhlarıdır,** demesi **küfürdür.** Zira bu sözü söyleyen adam ya Peygamberlerin Meleklerin, Velilerin ruhlarının gaybı bileceklerine inanıyor. Ya da adı geçen ruhların her yerde hâzır ve nâzır olacağına inanıyor. Böylesi bir inanç ise, tek olan Allah Teâlâ'nın zât'ını inkâr edip ruhların ilâhî zât olduğunu tasdik ve kabul etmektir. Şu sakat yanlış yolun yolcularına derizki "Lâ ilâhe

illâ'llâh" ilâhlık güçlerine sahip zât varlığı zaruri tek ilâhî zattan başka, evrendeki ruhlardan meydana gelen ve zât yapısı ruh olan ikinci ilâh yoktur. Meşhur Aristo ile Platon mahluk ruhları ilâhî zât diye tanıyıp yaratılmışlara yaratıcı diye taptılar. Asırlar boyunca milyonlarca insanı da gerçek ilâh doğrultusuna yönelmeden saptırdılar. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir hâdisi şerifte inanarak :

"Lâ ilâhe illâ'llâh diyen kimseye ölümünde şitdet, kabrinde karanlık, mahşer topluluğunda korku yoktur" buyurur.

Hazreti Ali kerremallâhü veche diyor ki;

"Ben Allah Teâlâ'nın elçisinden işittim buyurdular ki,

"Ben meleklerin efendisi Cebrâil Alehisselâmdan işittim dedilerki;

"yeryüzüne LÂİLÂHE İLLÂ'LLÂH MUHAMMEDUN RESULLÜLLÂH kelimesinden değeri daha büyük olan kelime getirmedim. O kelime ile yer ve gökler, dağlar, ağaçlar kara ve denizler kâim (kendilerine özgü rahat) olur. O kelime, tevhit, Ala, İslam kurb, takva, necat kelimeleridir. Bu kelime kıyamet gününde terazinin bir gözüne, yer ve göklerde diğer gözüne konulacak olsa tevhid kelimesi ağır gelir buyurdu.

Saygı değer okuyucu kardeşim; Ahirette en büyük değeri olan varlık gerçek tevhid varlığıdır. Gerçek inancıyla bir tane olan ilâhî zâtın amansız düşmanları saydığımız müşriklerin şirk inançlarına

her zaman için muhalif cephe kurduğunu bilinçli olarak ilan et, mânevi değerini artırmaya çalış.

Yetişkin inanırlardan İbrahim vâsıtî kaddesellâhü sırrahu'l azîz derki hac ederken Arafat'ta vakfeye durmuştum, oradan 7 tane taş aldım ve şöyle dedim

"Ey taşlar şâhit olunuz ben LAİLÂHE İLLÂ'LLÂH MUHAMMEDUN RESÛLULLAH diyerek Allah Teâlâ'nın zât'ının gerçek birliğini kabul ettiğimi ilan ediyorum," diyerek her taşa birer tevhit kelimesi okuyup elimden attım. O gece rüyamda kıyamet koptu hesaba çekildim, cehenneme götürülmem emrolundu. Melekler beni cehennem kapılarından bir kapıdan içeri atmak üzere getirdiler, ama kapı bir kaya ile kapalı idi. 7 kapısını dolaştırıldım bütün kapıları kayalar ile kapalı gördüm. Azap melekleri kapılardan kayaları kaldırmak istediklerinde kayalardan şöyle ses geldi:

"İçeri atmak istediğiniz kimsenin LÂİLÂHE İLLÂ'LLÂH MUHAMMEDUN RESULÜLLAH dediğine biz şahidiz. Onun içeri atılmasına fırsat vermeyeceğiz" dediler. Sonra melekler beni Allah Teâlâ'nın huzuruna götürdüler oda meleklere şöyle buyurdu:

"Taşlar bile bunun beni birlediğine şahit olup hakkını koruyor. Ben onun hakkını zay edermiyim bunu bağışladım. Cennete götürünüz" buyurdu der.

Gerçekte ilâh olan zât'ın bir tane olduğunu gönülden çıkarmayalım. Şirkin dördüncü türü Allah

Teâlâ'nın zât'ının ruh olduğuna veya ruhlar olduğuna inanmaktır.

Ruhlar mahlûktur. Mahlûka hâlık diye tapmaktan, hâlık varken bu mahlûk yarattıklardan yardım istemekten daha büyük küfür olamaz. Tarikatçıların şu tür şirke girmemeleri için çok uyanık olmalarını özellikle istirham ederim. Aristonun, Eflatunun âşıkları, Aristonun Eflatunun mahlûku halik mevkiine koyarak bilgisiz insanları birbirlerinin ruhlarına taptırmaya nasıl sevkettiklerini görsünler.

İlâhlık güçlerine sahip zât, varlığı her açıdan zaruri olan ilâhî zât'ın zât yapısı şifalı maddede değildir. Hypocrote ve benzerleri bir derde yakalanmaya, ölmeye mecbur olan insanları şifalı ilâçlara taptırmak, onları sevdirmek için yaratıcı zât'ın şifalı madde olduğunu söylemişlerdir. Hâşâ onun zatı şifalı maddede değildir. Onun zatı şifalı maddelerin umumunu yaratandır.

Ey yaratılışı ve kaderi gereği hasta olacak insan, hastalığın anında doktora ilâca ne kadar ihtiyacın varsa doktoru, ilâcı yaratan Allah Teâlâ'nın zât'ına onlardan daha çok ihtiyacın var.

O halde ilâhlık kuvvetine heran sahip, zât varlığı her açıdan zaruri, zatiyet mahiyeti meçhul olan ilâhî zât bir tanedir. Zât yapısı şifalı ilaç olan ilâhî zât yoktur. Var diyenler yapma bir ilâh meydana getirerek Allah Teâlâ'ya şirk koşuyorlar. Bu tür şirkte beşinci tür şirktir.

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz bir hadisi şeriflerinde buyururlar,

“Kimin dünyada söylediği son söz LÂİLÂHE İLLÂ’LLÂH MUHAMMEDUN RESULÜLLAH olursa o kimse cennete girecektir”. Buyurdu.

Son sözle kasıd iç dünyamızdaki itikat ve inancın, söylediğiniz tevhid kelimesi ne mutabık, uygun olmasıdır. İlâhî zâtın bir tane olduğunu dili tasdik ettiği an kalbi tekzip ediyorsa dildeki tevhidin hiçbir faydası olmaz. İnanır müslümanlar son nefesinde kalp ve dillerini doktora ilaca tahsis etmemelidirler.

İleride kendilerine sonsuz bir ömür, yepyeni bir hayat verecek tek olan Allah Teâlâ’nın ismini dil ve gönül ile anmıya çalışmalıdırlar.

İlâhlık güçlerine sahip, zât, varlığı her bakımdan zaruri olan ilâhî zât’ın mahiyet, hüvviyet yapısı cinsel yapıda değildir. Çünkü cins olan şeylerde çoğalma olur. Çoğalanlarda misliyet bir birine eşleme denkleme olur.

İncile bağlı Ermeniler Allah Teâlâ’nın zât’ını cins kabul ettiler. Allah Teâlâ’nın zât’ının Meryem ile temas ettiğini, temas neticesinde Meryem’in İsa aleyhisselâmı doğurduğunu, Allah Teâlâ ile Meryem ve İsa arasında **karılık, kocalık, oğulluk** ve **babalık** ilişkisinin kurulduğuna inanırlar. Sözün daha açığı **ermeniler Allah Teâlâ’nın zatını ölümsüz bir insan olarak kabul ederler..** Allah Teâlâ’nın zât’ının sulbünden gelen Hz. İsa’yıda ilâhlıkta Babasının ortağıdır karısı Meryem de kocası olan Allah Teâlâ’nın ilâhlığının varisidir, diyerek koca, karı ve oğuldan “üçlü ilâh” kurulunun olduğuna inanırlar. Ermenilerin,

hıristiyanların ortadoks, protestan ve katoliklerin inancına göre üç ilâhtan her biri ötekilerin ilâhlık yetkisini kullanarak bağımsız tek bir ilâh gibi hareket ederler.

1947 yılında tesadüfen bir ermeni ile tanışmıştık Allah Teâlâ'nın zatı hakkında söz açılmıştı, ermeni **Allah Teâlâ'nın zât'ının yerden gök kürelerinden ve bütün kâinattan büyük olduğunu söyledi.**

Bende hıristiyanlık gereğince Allah Teâlâ'nın zât'ının Hz. Meryemin kocası olduğunu, hıristiyanların öteden beri böyle inandıklarını hatırlatarak ermeniye sordum **"Hz. Meryem kaç kiloluk bir hanımdır?"** Ermeni

"bizim kadınlar gibi en fazla 70-80 kiloluk bir kadındır" dedi. Ben tekrar sordum

"Peki 80 kiloluk bir kadın kainattan büyük olan bir zata nasıl karılık yaptı",

Ermeni bu soru karşısında şaşırdı. Biraz düşündükten sonra

"hıristiyanlıkta inanç esası olan bu sorunların akıl ve mantığa dayanan yönü yoktur" dedi. Ermeni hristiyanlığı incelemiş gibi görünüyordu.

Türkiyemizde lisede okuyan bir Alman gencine sordum

"İsevîler cennete, cehenneme inanırlar mı?"

"Evet."

"Cehenneme kimler girecek?"

"Kötüler, bu günkü mevcut İncile göre Allah Teâlâ'nın parçası olan İsa Peygamber havarilere hıristiyanların suçlarını affetme yetkisi vermiş, haavriler de papazlara hıristiyanların suçlarını günahlarını, affetme yetkisi vermiş papazlarda bütün hıristiyanları affediyor. Hıristiyanlarda günahkâr kimse kalmıyorki Allah Teâlâ onları kötü kimse saysında cehenneme atsın. Bu işe ne dersin?"

"Evet öyle oluyor" dedi.

Görülüyorki hıristiyanlığın üçlü ilâh ailesi yuvarlak masa başına gelmiş ilâhlık yetkilerini papazlara devretmiş, kendileride emekliye ayrılmışlar.

Aristo, Eflâtun Berkley maddelerin, bitkilerin, hayvanların insanların ruhlarını ilâhî zât gösterdiler. Bilgisiz insanları ruhlara Allah Teâlâ diye taptırdılar. **Hristiyanlığın temsilcileri olan papazlarda Hz. Meryem'i Hz. İsâ aleyhisselâmı dolayısiyle kendilerini ilâhî zât'ın parçaları olarak gösterdiler, kendilerine taptırmaya çalıştılar.** Allah Teâlâ'nın üreyen, türeyen, doğan, doğuran cinsel bir zât olduğunu söylediler. Şirkin altıncı türünü ortaya koydular. Müşriklere Cenâb-ı Hakk diyorki **"mâmin ilâhın illâ ilâhün vâhidün"** (ilâhî zât bir tanedir. Ondan başka kimse ilâh olamaz. O kimsenin parçası değildir. Kimsede onun parçası

olamaz.) Tıpkı nasraniler (Hıristiyanlar) gibi Yahudilerde ilâhî zatı insan cinsinden cinsel zât kabul ederler. Böyle kabul ettikleri için Uzeyr Aleyhisselama Allah Teâlâ'nın oğludur. Diye inanır, üçlü bir ilâh ailesinide bunlar kurarlar, nihayet yeryüzünde ilâhî zât'ın cinsel zât olduğuna inanarak yetişkin kadınlara Allah Teâlâ'nın karıları, Peygamberlere Allah Teâlâ'nın oğulları, Meleklere Allah Teâlâ'nın kızları diye inanan bir sürü sapık müşrik insanlar vardır.

Biz inanır müslümanlar derizki "lâilâhe illâ'llâh" zât varlığı her yönünden zorunlu olan bir tek ilâhî zattan başka ikinci ilâh yoktur.

Yahudiler, nasraniler Peygamberlerini öğerek Peygamberleri ile Allah Teâlâ arasındaki açıklığı kapattılar. Peygamberleri Allah Teâlâ'nın ilâhlığına ortak ettiler, sonrada gerçek ilâh olan zât'ın varlığını ortadan kaldırdılar, Peygamberlerini ilâhlık mevkiine oturttular. İnançlarına göre böyle yapmakla hem ilâhî zât'ın tek ilâhlığına son verdiler, hemde ilasal zata namaz kılma oruç tutma gibi ibadet işlerini yapmaya son verdiler. Bunların şu kötü tutumlarını eleştiren Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem efendimiz ümmetine şöyle seslendi ;

"nasranilerin Meryemin oğlu İsâyı insanlık sınırını aşarak öğdüğü gibi beni öğmeyiniz. Beni en fazla öğecek olursanız Allah Teâlâ'nın kulu ve elçisiydi diyiniz" buyuruyor. Yahudi ve nasranilerin düştükleri şirke düşmememiz için biz müslümanları uyarıyor.

İlâhî zât'ın zât varlığı insan gözüne görünen bir varlıktır. Zât'ının görünür varlık olması, ilâhlık tabiatının ica ve iktizasıdır. Aradan sonsuz gibi görünen uzun mesafeyi, insanların görmesini engelleyen her engeli Hazreti Allah Teâlâ ortadan kaldıracak olsa zât varlığını bütün insanlar görebilirler. Onun ilâhî zât'ını göremeyişimizin sebep ve nedenleri ilâhî zât'ın bulunduğu özel arşı ile insanların bulunduğu yerküresinin ve bütün yaratık kürelerin arasında insanların en teknik gücüne göre kat edilmesi mümkün olmayan mesafenin ve ilâhlık tabiatına özgü zikri geçen altı adet hicap nikap dediğimiz ezeli, ebedi o lan arş atmosferlerinin bulunmasıdır. Bu engelleri Kendisi kaldırdığı takdirde kulları onun zât'ını rahat görebilirler.

Ruh ve meleklerin insan gözüne görünmemeleri ruhluk ve meleklik tabiatlarının icap ve iktizasıdır. Milyonlarca ruh ve melek gözümüz önünde olsa göremeyiz. Çünkü ruh ve meleklerin yaratılış tabiatlarının gereği insan gözüne görünmeyecek biçimde olmalarıdır. **Cenâb-ı Hakk'ın zât'ında bunlar gibi tabii görünülmemezlik, gizlilik yoktur. Görünürlük vardır. Onun zatı açıkça görünendir.** Yeri geldiğinde bu sorun genişçe işlenecektir. Şimdi size ilham armağanlarından birkaç kıta arzedeyim.

Arapça okudum olmdım arap
Dışım imar oldu içerim harap
Gördümki nefsimi bir avuç türap
Toz edip üfledim mevlama doğru

Gözüm kördü kulaklarım sağırdı
Rabbim benim kulağıma bağırdı
İçirdiler bana sütü yoğurdu
Hâzedip yollandım mevlama doğru

Gödüm kutretinde bir ufak zerre
Ondan vücut bulmuş zerreyle kürre
Kullanamam ismini isyana şerre
Caz edip yollandım mevlama doğru

Güçlerinden kaynar akar nehirler
Onda başlar onda biter dehirler
Gölgesinden kurulmuştur şehirler
Yaz edip yollandım mevlama doğru

Güçlerin şehrinde bir süre kaldım
Ruhum lıasta idi çok şifa buldum
O yokluk şehriydi ölmeden öldüm
Fârz edip yollandım mevlama doğru

Bir kabre soktular toprağı yoktur
Okabre girmenin talibi çoktur
Nefis idam olmuş haksızlık yoktur
Hak deyip yollandım mevlama doğru
****
Derlerki bana parmağın oynat
Kalemini doldur mânâyı kaynat
Talip olanlara yudum yudum sat
Kâr pazarı bura dahası yoktur

Şuur olda anla söylenen sözü
Bu sorundur ancak özlerin özü
Bu noktada açılır arifin gözü

Bütün kıymet bunda pahası yoktur

Ezelden esiyor bir güzel koku
Basit türkçe deme mükerrer oku
İhlas ipliğinden al, inciler doku
Bencilliğin burda sahası yoktur

Toklarda yemeli bundan aç kadar
Kıymetlidir sultanlara tac kadar
Zemmede uğraşam ben, hallaç kadar
Riyanın burada rayhası yoktur

İlâhiyat tabibini sakın ta an etme
Ayrılma bu yoldan yabana gitme
Şu düzgün yoluna eğrilik katma
Eğriliğin bizde imlâsı yoktur.

MÜHİM BİR EK: NUR KİMDİR

"Nur" Hz. Allah Teâlâ'nın zât'ının özündeki güçlerden bir gücün özel ismidir. Bu nedenle bu isim o'nun zâtından başkasına verilemez. "Nur" ismini Allah Teâlâ'nın zât'ından başkasına isim olarak verenler kesin bilmelidirlerki büyük suç işlemekte cezası ağır olan kötü bir hayata düşmektedirler.

Üzülerek ifade etmek isterimki zamanımızın inanırları nur kelimesini **kadınlara ticarethane** ve **otellere** isim olarak kullanmaktadırlar. Nur kelimesinin tam metnine tam metninden değişik olan **Nuran, Nuriye, Nuray, Günnur, Binnur Nuriy** gibi isimleri alınmasında dini bir sakınca yoktur. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimiz ruh ve beden yapısının Allah Teâlâ'nın nur gücünün tesiri etkisi altına girmesi için şöyle dua etmiştir.

"Allahümmecalnî nurân"

"Allah Teâlâ'm benim varlığımı Nur gücünün Hâkimiyeti altına al, münevver varlığım diğer **güçlerinin verdiği varlığa galip gelsinde tüm varlığım Nûrâni varlık olsun"** diye dua etti. Merhum Süleyman Çelebi Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemin bu duasının kabul edildiğini kanıtlamak üzere Efendimiz Hakkında derki

Nur idi baştan ayağa gövdesi
Nurayandır Nurun olmaz gölgesi

Cenâb-ı Hakkta Resulü Ekrem hakkında Kur'anı Kerimde şöyle der.

"Biz senin varlığını aydınlatan Kandil yaptık. Aydınlatıcı bir Kandil olarak insanlara gönderdik." Buyurur. İlâh olan zât'ın nur gücünden şöyle yardım istemeliyiz.

"Allahümm'edhilni tahta hakimiyeti nurike vec'alnî münevveren binurike ve Esiren lınurıke"

"Allah Teâlâ'm benim varlığımı nur gücünün hâkimiyeti altına sok, varlığımı nur gücünle aydınlat, varlığımı nur gücünün esiri tutsaği eyle" diyerek nur gücüne yalvarmalıyız. Cenâb-ı nur, Nur suresinde şöyle buyurur :

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ

"Allahü Nurussemavativelerd"

"Allâh, semâların ve arzın nurudur" (Nur, 35)

Allah Teâlâ olan zât nur gücüyle yer ve gök kürelerindeki her türlü tüm ışıkları yaratarak o küreleri aydınlattı.

Bu eserimden sonra gelen menil vâhit adlı eserimi okumanız sözü edilen gerçek tevhidi zirveye ulaştıracaktır.

Ve´sselamü ala men ittebeal Hüda

اَللَّهُمَّ صَلِّى عَلىَ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَي آلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

وَ الْحَمْدُ للهِ رَبِّ الْعاَلَمِينَ

İçindekiler Tablosu

MERHUM YAZARIN BASILMAKTA OLAN ESERLERİ

1— Menil Valıid (gerçek tek kimdir)

2— Menil Vâcid (Vücud veren kimdir)

3— Menil Hâlık (Halk eden kimdir)

4— Menil Vedud (sevip sevdiren kimdir)

5— Menır Rahman (Acıyan kimdir)

6— Menil Alîm (Kendisini bildiıen kimdir)

7— Menir Raşîd (olağanüstü biigi veren kimdir)

8— Menil Habîr (Geleceğin tehlikesini bildiren kimdir)

9— Menil Kebîrul Mütekebbir.

10— Menil Kâdirul Muktedir

11— Menil Aliyyül Müteâlî

12— Menil Azîzül Muızz

13— Menil Veliyyul Vâlî

14— Menil Afüvvül Gafurul Gaffar

15— Menit Tevvâbül Mücîb

16— Menil Hakîmul Hakem

17— Menil Hayyül Muhyî

18— Menil Mukıîtül Evvel

19— Menil Âhirul Müehhir

20— Menil Ğaniyyül Muğnî